

AZƏRBAYCAN

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI MİLLİ MƏCLİSİNİN ORQANI

№ 73 (7800) ÇƏRŞƏNBƏ AXŞAMI, 3 aprel 2018-ci il

Qəzetin əsası 1918-ci ildə qoyulmuşdur

www.azerbaijan-news.az

Qiyməti 40 qəpik

Döyüş səngərindən reportaj

Yalnız HÜCUM və ZƏFƏR!...

Azərbaycan əsgəri Ali Baş Komandanın döyüş əmrini icra etməyə tam hazırdır

...Hərbi təyinatlı minik avtomobili ilə təpələrin arası ilə yüksəkliklərə doğru qalxır. Yam-yaşıl örpəyə bürünən heyramiz mənzərə ətrafı daha da füsunkar edir. Maşının pəncərəsindən içəri dolan sərin meş insanı təbiətin xoş ətrinə alışdır. Yazda Vətənimizin əksər guşələri belə ürəkəcan, künlü oxşayan təbii mənzərələrlə zəngin olur. Ancaq bu yerlərin havasında, elə torpağında da sanki fərqli nəşə var idi, çəkirdi bizi özünə...

Bəhs etdiyimiz bu ərazi düz 23 il düşmən tapdığında inləyən yurdumuzun bir parçasıdır. 2016-cı ilin aprel ayında ehtiyatda durub həsrətə seyr edirdik buraları. Artıq iki ildir ki, azadlığa qovuşub. Dördgünlük aprel döyüşlərində qəhrəman oğullarımızın uğrunda canlarını fəda etdikləri bu torpaq qanlı qarışaraq daha da müqəddəsleşib və bu gün üzərində düşmən gəzmir artıq. Çünki burada ürgəngli Azərbaycan bayrağı dalğalanır.

Boş qalmış kaskalar, darmadağın edilmiş "keçilməz" müdafiə sistemi

Bəli, bura ön xətdir, döyüş bölgəsidir. Ermənistan silahlı birləşmələri 23 il nəzarət etdiyi bu yüksəkliklərdən Goranboyun Tapqaraqoyunlu kəndi və Naftalan şəhərinə ciddi təhlükə yaradırdılar. Lakin cəbhə bölgəsindəki "N" sayılı hərbi hissə-

(Əvvəlki qəzetin 1 aprel tarixli sayında)

nin şəxsi heyətinin aprel döyüşlərində göstərdiyi şücaət, Azərbaycan Ordusunun şanlı zəfəri bu təhlükəni tamamilə aradan qaldırdı.

1993-cü ildən bu ərazidə mövqelərini möhkəmləndirən, həttə ermənisayağı "dövlət sərhədi" çəkən silahlı birləşmələrdən indiki burada başqa xatirələr qalıb: ayaqlar altında diyrilənən güllələnmiş kaskalar, yerlə-yeksan edilmiş sığınacaqlar və darmadağın edilmiş "keçilməz Ohanyan" müdafiə sistemi. O müdafiə sistemi ki, illərlə

haqqında miflər uydurub Azərbaycan hərbiçisində qorxu hissi yaratmağa çalışırdılar. Lakin dayaz düşüncələrinə qalan ermənilər anlamırdılar ki, Azərbaycan torpaqlarında qurduqları hər hansısa bir müdafiə sistemi, illərlə qəlbi Vətən həsrəti,

liklərdə düşmənlə üz-üzə dayanan "N" sayılı hərbi hissənin igid hərbiçiləri ilə görüşmək üçün səbrimiz tükənirdi. Nəhayət, incə çayını keçib sərt enişli-yoxuşlu yollarla Talış kəndi ətrafındakı yüksəkliklərə qalxırıq.

Budur, qarşımızda çöhrəsi nurlu və hər zaman istənilən döyüş tapşırığını yerinə yetirməyə qadir olan məğrur Azərbaycan əsgəri dayanıb. Onların arasında illərdən sonra ordumuzun ilk zəfər yürüşüylə xalqımıza xoş anlar yadadan hərbiçilər də var. Bu cəsur oğullar hünərləri ilə ordumuzun tarixinə həmişə fəxrəli xatirlənəcək yeni şanlı səhifələr yazıblar.

İlk dayandığımız ərazidə döyüş tapşırığını yerinə yetirən hərbi bölmələrimiz yerləşib. Atəş mövqeyindən görülməyən, səngərdən bir qədər aralıda yerləşən hərbi hissənin sosial infrastrukturuna ilə maraqlanıyıq. Burada hərbi-texniki təchizat, hərbi təyinatlı tikililər səliqə-sahmanı, təmizliyi ilə diqqəti çəkir. Şəxsi heyətin xidməti - hərbi hazırlığı, istirahəti, mütaliəsi, asudə vaxtını səmərəli keçirməsi üçün lazımi şərait yaradılıb. Əsgərlərin növbəlik əsasında dincəldikləri hərbi kazarma əslində, normal şəraiti olan yataqxanaya xatirləyir. Şəxsi heyətin yüksək səliqə-sahmanı, yataq dəstlərinin təmizliyi xoş təəssürat doğurur.

Məğrur Azərbaycan əsgərinin fəxrət ünvanı

Bu gün isə o yüksəkliklər tam etibarlı əllərdədir. Azərbaycan Ordusunun əzmkar hərbi qulluqçuları daim Vətənin keşiyində ayıq-sayıqdırlar. Elə bizim də, o yüksək-

Ardı 4-cü səh.

Azərbaycan ilə Belarus uğurlu əməkdaşlığın yeni istiqamətlərini müəyyənləşdirir

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev aprelin 2-də Belarus Respublikasının Baş nazirinin müavini, hökumətlərarası komissiyanın həmsədri Vladimir Semaşkonun başçılığı etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, görüşdə Azərbaycan ilə Belarus arasında ikitərəfli münasibətlərin müxtəlif sahələrdə uğurla inkişaf etdiyi qeyd olundu, əlaqələrimizin daha da möhkəmləndirilməsi üçün yaxşı imkanların olduğu bildirildi.

Söhbət zamanı əməkdaşlığın yeni istiqamətlərinin müəyyənləşdirilməsinin vacibliyi vurğulandı, ölkələri-

miz arasında ticarət dövrüyünün daha da artırılması üçün zəruriliyi qeyd edildi.

Belarusun Baş nazirinin müavini Gəncə Traktor Zavodunda 10 mininci traktorun yığılmasının əlamətdar bir hadisə olduğunu vurğulaya-

raq, Azərbaycanla Belarusun bu birgə məhsulunun üçüncü ölkələrə ixrac edilməsi imkanlarının araşdırılmasının önəmini qeyd etdi.

Dövlət başçısı öz növbəsində, bunu əlamətdar hadisə kimi qiymətləndirərək re-

gionlara səfəri zamanı fəxrli Azərbaycanla Belarus birgə məhsulu olan traktorların keyfiyyətindən razılıq etdiklərini vurğuladı və bu məhsulun ixracı üçün yaxşı imkanların olduğunu dedi.

“Sosial sığorta haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə

Azərbaycan Respublikasının Qanunu

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 94-cü maddəsinin I hissəsinin 16-cı bəndini rəhbər tutaraq, “Əmək pensiyaları haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişikliklər edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikasının 2017-ci il 10 mart tarixli 543-VQ nömrəli Qanununun tətbiqi ilə əlaqədar **qərara alır**:

“Sosial sığorta haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 1997, № 5, maddə 348; 1999, № 11, maddə 609;

2000, № 11, maddə 776; 2001, № 9, maddə 576, № 12, maddələr 733, 736; 2002, № 12, maddə 706; 2004, № 7, maddə 505, № 12, maddə 976; 2005, № 11, maddə 2, № 12, maddə 1082; 2006, № 11, maddə 923, № 12, maddə 1018; 2007, № 1, maddə 4, № 12, maddə 1193; 2008, № 2, maddə 49, № 4, maddə 254, № 6, maddə 462, N 7, maddə 602; 2009, № 12, maddə 970; 2010, № 4, maddə 276, № 11, maddə 949; 2011, № 10, maddə 883; 2013, № 11, maddə 1284, № 12, maddə 1487; 2014, № 10, maddə 1171; 2016, № 4, maddə 657, № 6, maddə 971;

2017, № 3, maddə 336, № 7, maddə 1279) 6-cı maddəsinin ikinci hissəsinin ikinci cümləsində “yaşa görə əmək pensiyasının baza hissəsinin” sözləri “Əmək pensiyaları haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun 6-1-ci maddəsinə uyğun olaraq əmək pensiyasının minimum məbləğinin” sözləri ilə əvəz edilsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 6 mart 2018-ci il

“Sosial sığorta haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikasının 2018-ci il 6 mart tarixli 1029-VQD nömrəli Qanununun tətbiqi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 19-cu bəndini rəhbər tutaraq “Sosial sığorta haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikasının 2018-ci il 6 mart tarixli 1029-VQD nömrəli Qanununun qüvvəyə minməsi ilə əlaqədar həmin qanunun tətbiqini təmin etmək məqsədi ilə **qərara ahram**:

1. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti;

1.1. Azərbaycan Respublikası qanunlarının və Azərbaycan Respublikası Prezidentinin aktlarının “Sosial sığorta haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik

edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğunlaşdırılması ilə bağlı təkliflərini üç ay müddətində hazırlayıb Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;

1.2. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin normativ hüquqi aktlarının həmin qanuna uyğunlaşdırılmasını üç ay müddətində təmin edib Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin;

1.3. mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ hüquqi aktlarının həmin qanuna uyğunlaşdırılmasını nəzarətdə saxlasın və bunun icrası barədə beş ay müddətində Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin;

1.4. həmin qanundan irəli gələn digər məsələləri həll etsin.

2. Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyi mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ hüquqi aktlarının və normativ xarakterli aktların “Sosial sığorta haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğunlaşdırılmasını təmin edib Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə məlumat versin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 29 mart 2018-ci il

Sahibkarlar getdikcə daha çox sahələrə sahib çıxırlar

Azərbaycanda bazar iqtisadiyyatına keçidlə bağlı ilkin təcrübə göstərdi ki, sahibkarlığın, özəl sektorun inkişafına normal şərait yaratmadan onun inkişafı təmin etmək, əhalinin məşğulluğunu artırmaq, infrastrukturunu yeniləmək, sosial məsələlərin həllinə nail olmaq mümkün deyil. Bu realia bazar iqtisadiyyatının qanunauyğun tələbidir.

Həmin tələbi ödəmək, eləcə də sahibkarlığın hüquqi bazasını yaratmaq, ona nəzarətin formalarını təkmilləşdirmək, iş adamlarına daha çox sərbastlıq vermək məqsədilə 1993-1995 və 1997-2000-ci illəri əhatə edən dövlət proqramları qəbul olundu.

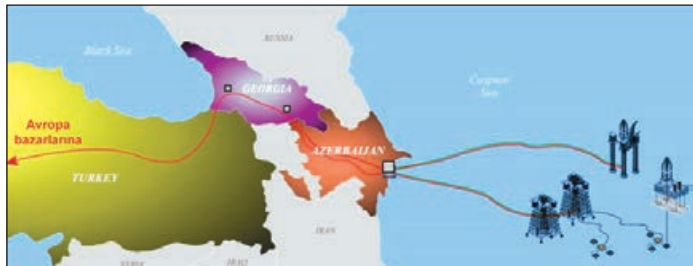
Proqramlar özəl sektorun dövlətin iqtisadi siyasətinin prioritet sahələrindən birinə çevrilməsində mühüm rol oynadı. Ardınca sahibkarlığın tənzimlənməsi sahəsində əhəmiyyətli tədbirlər görüldü, dövlətin maliyyə dəstəyi sistemli şəkildə idi. Ulu öndər Heydər Əliyev tərəfindən 1996-cı il iyunun 17-də imzalanan “İstehsal, xidmət, maliyyə-kredit fəaliyyətinə dövlət nəzarətinin qaydaya salınması və əsaslız yoxlamaların qadağan edilməsi barədə” fərman isə bu sahədəki neqativ halların aradan qaldırıl-

yandan sonra bu sahədə olan problemlər aradan qaldı, sahibkarlar güzəştli şərtlərlə kredit əldə etmək imkanını qazandılar. Təbii ki, son 14 ildə sahibkarlara 2 milyard manatdan çox güzəştli kredit verilib.

Bu gün güzəştli kreditlərdən ən çox faydalanan kiçik və orta sahibkarlardır. Dünya təcrübəsi göstərir ki, kiçik və orta sahibkarlar ölkənin dinamik inkişafını təmin etməklə yanaşı, iqtisadiyyatın da dayanıqlı olmasına töhfə verirlər. Belə sahibkarlıq forması daha çevik olur, iqtisadi kateqoriyalar dövründən özünü qoruya bilir, idarə edilməsi sadədir, bazarın tələblərinə, yeni şərtlərə tez uyğunlaşırlar.

Məlumdur ki, iqtisadiyyatın inkişafında sərmayə qoyuluşu önəmli rol oynayır. Ötən il ölkə iqtisadiyyatına 14,6 milyard dollar sərmayə yatırılıb. İnvestisiya qoyuluşunda həm xarici, həm də yerli sərmayədarlar iştirak edirlər.

Ardı 2-ci səh.

«Şahdəniz»in üç dayağı

Xəzərin Azərbaycan sektorundakı “Şahdəniz” yatağında üç platforma quraşdırılıb. Bunlardan biri yatağın işlənməsinin birinci mərhələsi çərçivəsində qaz və kondensat hasil edilən “Şahdəniz Alfa”dır. Digər iki platforma isə “Şahdəniz-2”də fəaliyyət göstərəcək. Yaxın aylarda bu platformalardan “Şahdəniz”in ikinci mərhələsinin ilk qazı alınacaq.

“Şahdəniz” qaz-kondensat yatağından hasilata başlanmasından 11 ildən çox vaxt keçir. Ötən müddət ərzində “Şahdəniz”in işlənməsinin birinci mərhələsi çərçivəsində regionun üç ölkəsinə - Azərbaycan, Gürcüstan və Türkiyəyə davamlı sürətdə etibarlı qaz təchizatı təmin edilib. Bu, 1996-cı ildə “Şahdəniz” üzrə Hasilatın Pay Bölgüsü Sazişi imzalandıqdan və 1999-cu ildə burada qaz mənbəyi kəşf edildikdən sonra müddətdə layihəni işləyən konsorsium, eləcə də layihə çərçivəsində dünyanın müxtəlif yerlərində texniki layihələndirmə, istehsal, tikinti, nəqliyyat, saxlama və istismaravermə işlərinə cəlb olunmuş çoxsaylı komandaların böyük nailiyyətidir.

“Şahdəniz-1” beynəlxalq aləmdə böyük maraqa səbəb olub və Azərbaycanı qaz ixracatçısı kimi tanıdaq, əslində, ölkəmiz üçün yeni bir dövrün başlanğıcını qoyub.

Ardı 5-ci səh.

Prezident seçkiləri ilə əlaqədar seçki bülletenlərinin paylanmasına başlanılıb

2018-ci il aprelin 11-nə təyin edilmiş Azərbaycan Respublikası Prezidentinin seçkiləri ilə əlaqədar seçki bülletenlərinin dairə seçki komissiyalarına paylanmasına başlanılıb.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Mərkəzi Seçki Komissiyasının üzvləri, Katibliyin rəhbərliyi və əməkdaşları, eləcə də dairə seçki komissiyalarının sədrləri və katiblərinin iştirakı ilə Milli Məclisin mətbəəsində açıq və şəffaf keçirilən tədbirdə beynəlxalq qurumların nümayəndələrinin, kütləvi informasiya vasitələrinin və seçki prosesinin iştirakçıları olan müxtəlif subyektlərin prosesi yaxından izləmələrinə tam şərait yaradılıb. İlk gün - aprelin 2-də seçki bülletenlərinin Naxçıvan Muxtar Respublikasındakı seçki dairələri, Azərbaycanın xarici ölkələrdəki diplomatik nümayəndəliklərində, konsul idarələrində və üzən gəmilərdə Seçki Məcəlləsinin tələblərinə müvafiq qaydada yaradılmış seçki məntəqələrinin aid olduğu seçki dairələri, həmçinin respublikanın ucqar bölgələrini əhatə edən seçki dairələri də daxil olmaqla, ümumilikdə 41 seçki dairəsinə, növbəti 2 gün ərzində isə respublikanın digər bütün seçki dairələrinə təhvil verilməsi nəzərdə tutulur.

Tədbirdə seçki bülletenlərinin hazırlanması və aidiyyəti üzrə cəhdin olması ilə bağlı Seçki Məcəlləsinin tələbləri və prosesin təşkili barədə kütləvi informasiya vasitələrinə ətraflı məlumat verilib, aşkarlığın və şəffallığın təmin olunması üçün bütün mərhələlərin media mənsuabları tərəfindən hərtərəfli işıqlandırılmasına tam şərait yaradılıb, eyni zamanda,

jurnalistləri maraqlandıran suallar cavablandırılıb.

Xüsusi Dövlət Mühafizə Xidməti tərəfindən təmin olunan yüksək təhlükəsizlik şəraitində hazırlanan seçki bülletenləri dairə seçki komissiyalarına verildikdən sonra onların daşınması, saxlanması və məntəqə seçki komissiyalarına paylanması prosesinin mühafizəsi Daxil İşlər Nazirliyinin müvafiq qurumları tərəfindən həyata keçirilir.

Qeyd edək ki, prezident seçkiləri ilə əlaqədar seçki bülletenlərinin mətni, forması, sayı və hazırlanma qaydasına dair tələblər qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş müddətdə Mərkəzi Seçki Komissiyası tərəfindən təsdiq edildikdən sonra, martın 24-dən etibarən seçki bülletenlərinin çapına başlanılıb və komissiyanın qərarı ilə 5347803 (beş milyon üç yüz qırx yeddi min səkkiz yüz üç) ədəd bülleten çap olunub. Seçki Məcəlləsinə əsasən bülletenlər dairə seçki komissiyalarına paylandıqdan sonra, seçki gününə azı 3 gün qalmış dairə seçki komissiyalarından məntəqə seçki komissiyalarına verilməlidir.

Ağsu, İsmayılı, Qobustan və Şamaxı rayonlarında təhsil infrastrukturunun inkişafı ilə əlaqədar tədbirlər haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyası-
nın 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər
tutaraq Azərbaycan Respublikasında təhsil
infstrukturunun yenidən qurulması məqsədi
ilə **qərara alıram**:
1. Ağsu, İsmayılı, Qobustan və Şamaxı
rayonlarında cəmi 776 şagird yerlik modul
tipli 14 məktəbin (siyahı əlavə olunur) quraş-
dırılması məqsədi ilə Azərbaycan Respubli-
kası Prezidentinin 2018-ci il 22 yanvar tarixli
3593 nömrəli Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş
“Azərbaycan Respublikasının 2018-ci il dövlət
bütçəsində dövlət əsaslı vəsait qoyuluşu
(investisiya xərcləri) üçün nəzərdə tutulan və-

saitin bölgüsü”nün 1.11.2-ci yarımbəndində
göstərilmiş məbləğin 4 392 000 (dörd milyon
üç yüz doxsan iki min) manatı Azərbaycan
Respublikasının Təhsil Nazirliyinə ayrılsın.
2. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər
Kabineti bu sərəncamdan irəli gələn məsələ-
ləri həll etsin.
3. Azərbaycan Respublikasının Maliyyə
Nazirliyi bu sərəncamın 1-ci hissəsində gös-
tərilən məbləğdə maliyyələşməni təmin etsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 2 aprel 2018-ci il

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin
2018-ci il 2 aprel tarixli Sərəncamına Əlavə

Ağsu, İsmayılı, Qobustan və Şamaxı rayonlarında
quraşdırılması nəzərdə tutulan modul tipli məktəblərin siyahısı

Sıra №-si	Təhsil müəssisələrinin adları	Ayrılan vəsait
1	İsmayılı rayonu Gəndov kənd 56 şagird yerlik modul tipli ümumi orta məktəbin quraşdırılması	262 000
2	İsmayılı rayonu Girk kənd 40 şagird yerlik modul tipli ümumi orta məktəbin quraşdırılması	285 000
3	İsmayılı rayonu Uştaqlıslaq kənd 56 şagird yerlik modul tipli tam orta məktəbin quraşdırılması	315 000
4	Şamaxı rayonu Talışnuru kənd 56 şagird yerlik modul tipli tam orta məktəbin quraşdırılması	330 000
5	Şamaxı rayonu Ərciman kənd 80 şagird yerlik modul tipli ümumi orta məktəbin quraşdırılması	390 000
6	Şamaxı rayonu Cıraqlı kənd 20 şagird yerlik modul tipli ümumi orta məktəbin quraşdırılması	230 000
7	Şamaxı rayonu Cabanı kənd 20 şagird yerlik modul tipli ümumi orta məktəbin quraşdırılması	230 000
8	Şamaxı rayonu Çağan kənd 20 şagird yerlik modul tipli ümumi orta məktəbin quraşdırılması	230 000
9	Şamaxı rayonu Lalezar kənd 80 şagird yerlik modul tipli ümumi orta məktəbin quraşdırılması	330 000
10	Şamaxı rayonu Sabirli kənd 20 şagird yerlik modul tipli ümumi orta məktəbin quraşdırılması	230 000
11	Qobustan rayonu Şıxzerli kənd 96 şagird yerlik modul tipli ümumi orta məktəbin quraşdırılması	425 000
12	Ağsu rayonu Saŋqalan kənd 40 şagird yerlik modul tipli ümumi orta məktəbin quraşdırılması	285 000
13	Ağsu rayonu Abasxanlı kənd 96 şagird yerlik modul tipli tam orta məktəbin quraşdırılması	425 000
14	Ağsu rayonu Sarvan kənd 96 şagird yerlik modul tipli ümumi orta məktəbin quraşdırılması	425 000
	Cəmi	4 392 000

Gəncə Avtomobil Zavodunda on mininci traktor konveyerdən çıxmışdır

Ölkəmizin sənaye poten-
sialında xüsusi yeri olan
Gəncə Avtomobil Zavodu
son illər fəaliyyətini daha da
genişləndirərək uğurlu adı-
mılar atmışdır. Zavod son 10
ildə qazandığı nailiyyətlərlə
nəinki respublikamızda, eləcə
də бүtövllүkdə regionda
böyük nüfuz sahibi ol-
muşdur. 2004-cü ilin dekabr
ayından fəaliyyətə başlayan
zavodda cəmi 3 il ərzində
yüzlərlə OKA, UAZ, ÇAN-
QAN və sair minik avtomob-
illərinin yığımi həyata keçir-
ilmişdir.

Müəssisənin fəaliyyətinin
genişləndirilməsi əsasən
2006-cı ilin oktyabr ayında
Prezident İlham Əliyevin Belar-
us Respublikasına səfə-
rindən sonra gerçəkləşmiş-
dir. Belə ki, ölkələrarəsi iki-
tərəfli müqavilə çərçivəsində
Gəncə Avtomobil Zavodu
Belarusun bir neçə avtomob-
il müəssisəsi, o cümlədən
Minsk Traktor Zavodu ilə
əməkdaşlıq haqqında me-
morandum imzaladıqdan
sonra Gəncə zavodunda yeni
yığım xətləri yaradılmış və
2007-ci ilin mart ayının
27-də ilk dəfə olaraq “Bela-
rus-80.1” markalı traktorun
konveyerdən çıxmışdır. Bu-
nunla da zavodda ölkəmizin
aqrar sahəsində mühüm əhə-
miyyətə malik kənd təsərrüfatı
traktorlarının istehsalına
başlanılmışdır. Bundan baş-
qa, zavodda traktorla yanaşı
3000-dək “MAZ” avtomobili
də istehsal olunmuşdur.

Müəssisənin Belarus
Respublikası ilə əlaqələri
təkcə traktor və avtomobil-
lərin yığımi ilə məhdudlaş-
mır. 2007-ci ilin sentyabr
ayında Belarusun “Dorelek-
tromaş” və “Smorqon aqre-
qat zavodu” ilə əldə edilən
razılığa əsasən “Belarus”
traktorlarının bazasında as-
ma avadanlıqların istehsalı-
na da başlanılmışdır. 2009-cu
ildə işə Belarusun “Moqil-
yov transmaş” ASC-lə bağ-
lanmış müqaviləyə uyğun
olaraq yük qaldırma qüvvə-
si 25 ton olan avtokranların
yığımi təşkil edilmişdir.
2013-cü ilin Minsk Təkrəri
Dartıcılar Zavodu ilə bağ-
lanmış iktirəfli müqaviləyə
əsasən yeni istehsal sahəsi
işə salınmışdır.

Gəncə Avtomobil Zavodu
Belarus Respublikası ilə əla-
qələri durmadan genişləndir-
ir. Hazırda yuxarıda adları
çəkilən texnika və qurğuların
istehsalı bu gün də uğurla da-
vam etdirilir. İndi həyatımızın
müxtəlif sahələrində üzərində
“Gəncə” sözü yazılmış çoxlu
sayda texnika ilə rastlaşmaq
mümkündür. Lakin zavod kol-
lektivi bu uğurları son hədd
hesab etmir. Elə bu günlərdə
zavodda 10 000-ci traktorun
konveyerdən çıxması ilə əla-
qədar keçirilən tədbirdə də
bu barədə ətraflı söhbət açı-
ılmışdır. Tədbirdə Belarus
Respublikası baş nazirinin
birinci müavini Vladimir Se-
maşko, Azərbaycan Respub-
likası baş nazirinin birinci

müavini Yaqub Eyyubov,
Gəncə Şəhər İcra Hakimiyyə-
tinin başçısı Elmar Vəliyev,
Gəncə Avtomobil Zavodu İsteh-
salat Birliyi Müşahidə Şu-
rasının sədri, Milli Məclisin
deputatı Xanlar Fətəyev,
Minsk Traktor Zavodunun
baş direktoru Fyodor Domo-
tenko, Minsk Avtomobil Za-
vodunun baş direktoru Dmitri
Kateriniç çıxış edərək iki
dost ölkənin bu əməkdaşlığı-
nı yüksək dəyərləndirmiş,
indiyədək qazanılmış uğurları
bundan sonra da davam etdiril-
məsinin vacibliyini qeyd et-
mişlər. Diqqətə çatdırılmışdır
ki, Gəncə Avtomobil Zavodu
Belarus Respublikasının sənaye
müəssisələrinin ən yaxşı
partnyorudur və əməkdaşlı-
ğın bundan sonra da geniş-
ləndirilməsi hər iki respubli-
kanın iqtisadiyyatına külli
miqdarda gəlir gətirə bər.

Sonra tədbir iştirakçılarının
alqış sədəları altında
Gəncə Avtomobil Zavodunda
yığılmış 10 000-ci “Belarus”
traktorun konveyerdən çıxmış-
dır. Belarusslu qonaqlar zavod
kollektivi ilə səmimi söhbətlər
apardıqdan sonra xatirə
şəklil çəkmişlər. Axırda
Gəncə Avtomobil Zavodu İsteh-
salat Birliyi ilə Minsk
Traktor Zavodu arasında
uzunmüddətli tərəfdaşlıq
haqqında strateji saziş və qarşılıqlı
əməkdaşlıq haqqında müqavilə
imzalanmışdır.

Sabir ƏLİYEV,
“Azərbaycan”

T.İ.Əmiraslanovun “Şöhrət” ordeni
ilə təltif edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddə-
sinin 23-cü bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram**:
Azərbaycanın milli kulinariya ənənələrinin qorunması və
təbliği sahəsində xidmətlərinə görə Tahir İdris oğlu Əmirasla-
nov “Şöhrət” ordeni ilə təltif edilsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 2 aprel 2018-ci il

M.S.Balakişiyevin “Şöhrət” ordeni
ilə təltif edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddə-
sinin 23-cü bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram**:
Azərbaycan ədəbiyyatının inkişafında uzunmüddətli sə-
mərəli fəaliyyətinə görə Mövlud Süleyman oğlu Balakişiyev
(Mövlud Süleymanlı) “Şöhrət” ordeni ilə təltif edilsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 2 aprel 2018-ci il

Ə.F.Şıxəliyevin Azərbaycan Respublikasının
Hindistan Respublikasında fəvqəladə və səlahiyyətli
səfəri vəzifəsinə təyin edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddə-
sinin 15-ci bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram**:
Əşrəf Fərhad oğlu Şıxəliyev Azərbaycan Respublikasının
Hindistan Respublikasında fəvqəladə və səlahiyyətli səfəri və-
zifəsinə təyin edilsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 2 aprel 2018-ci il

İ.F.İskəndərovun Rusiya Federasiyasının
Yekaterinburq şəhərində Azərbaycan Respublikasının
baş konsulu vəzifəsinə təyin edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddə-
sinin 15-ci bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram**:
İlqar Fazil oğlu İskəndərov Rusiya Federasiyasının Yeka-
terinburq şəhərində Azərbaycan Respublikasının baş konsu-
lu vəzifəsinə təyin edilsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 2 aprel 2018-ci il

Yurd həsrətli kəlbəcərlilərin inam dolu qayıdış arzuları

Dünən Kəlbəcərin işğalı-
nın növbəti ildönümü ilə əla-
qədar “Aşıq Şəmsir” Mədə-
niyyət Ocağı İctimai Birliyi-
nin təşkilatçılığı ilə Bakı Bey-
nəlxalq Mətbuat Mərkəzində
kəlbəcərlilərin ziyalıların, tələbə-
gənclərin iştirakı ilə anım
tədbiri keçirildi. Tədbir iştirak-
çıları öncə Şəhidlər Xiyabanını
ziyaret etdilər.

Toplantını açan “Aşıq
Şəmsir” Mədəniyyət Ocağı
İctimai Birliyinin sədr müavi-
ni Həbib Misirov bildirdi ki,
Kəlbəcərin işğalına səbəb bir
neçə amil olmuş, ötən illər ər-
zində bunlar dəfələrlə müzakirə
edilib: “Əsas səbəb isə
ondan ibarət idi ki, strateji
cəhətdən çox əhəmiyyətli olan
Kəlbəcər coğrafi mövqə
etibarilə Ermənistan və Dağlıq
Qarabağ arasında yerləşən
səddir. Sahəsi 174 min
hektara çatan ərazidən əhali
köçürüldükdən, 150-yə yaxın
kənd tamamilə boşaldıldıq-
dan sonra ermənilər heç bir
müqavimətə rast gəlmədən
orada sərbəst qaydada məskunlaş-
malı və bununla da Er-
mənistana Dağlıq Qarabağ
qovuşmalı idi”.

Kəlbəcərin işğalından
ötən 25 il ərzində o yerlərdən
perik düşmüş insanların istər
məskunlaşmalarında, istərsə
də sosial-məişət şəraitləri-

nin yaxşılaşdırılması istiq-
mətinə həyata keçirilən
dövlət tədbirlərinin silsilə xar-
akter daşımalarını bildiren
H.Misirov onu da vurğuladı
ki, məcburi köçkünlərin problemlərinin həlli üçün bütün
imkanlardan istifadə edilir.
Ən əsası odur ki, məcburi
köçkünlərimiz çadır düşərgələrindən, demir evciklərdən,
fin tipli qəsəbələrə, yük
vaqonlarından yeni evlərə
və çoxmərtəbəli yaşayış binalarına köçürülmüşlər.

“Azərneşr”in baş redak-
toru Əlvəddin Ağalarov mü-
vəqqəti də olsa itirilmiş, erməni
silahlı qüvvələri tərəfindən
zəbt edilmiş ərazilə-

rin o zaman müdafiəsində
qəhrəmancasına döyüşərək
şəhid olmuş igidlərimizin
unudulmaması istiqamətində
“Aşıq Şəmsir” Mədəniyyət
Ocağı İctimai Birliyinin
həyata keçirdiyi layihələrin
məhiyyətindən söz açdı. Bu
layihələrin vətənpərvərlik
duygularının aşılınmasında,
o yerlərin tarixinin öyrənilməsi
və yaddaşlara yazıl-
masında mühüm əhəmiyyəti-
ni qeyd etdi: “Kəlbəcərin
faktiki əlimizdə olmasına
baxmayaraq, biz o yerləri
görməyən kəlbəcərlilərə ta-
nımalılıq. Bu işə təbliğat
vasitəsilə mümkündür. Məsələn,
Rəşad Abdullayevi

nümunə çəkərdim. www.kal-
bajar.com saytını yaratmaq-
la o, kifayət qədər təbliğat
işini aparıb.

Filologiya üzrə fəlsəfə
doktorlarından sair Adil Cə-
mil, İlham Məmmədli, Kəlbə-
cərin istər mədəni, istərsə də
şəhidlik tarixi bərədə 30-dək
kitabın müəllifi, “Azərbaycan”
qəzetinin əməkdaşı Məhəmməd
Nərimanoğlu, ağısaqqal
ziyalılardan Əli Uluxanlı, Ağ-
dabanda dünyaya göz açmış
şəhid ailəsinin üzvü, Dədə
Şəmsirin nəvəsi Cabir Qurbanov,
gənç təbliğatçılardan Niyazi
Nəcəfov və digərləri belə
tədbirlərin vacibliyini dilə gətir-
dilər.

“Aşıq Şəmsir” Mədəniyyət
Ocağı İctimai Birliyinin
layihələr departamentinin
rəhbəri, Kəlbəcər 23 nömrəli
tam orta məktəbin direktoru
Həqiqət Şükürova isə xüsusi
olaraq vurğuladı ki, gənç
nəslin işğal altında qalan
torpaqların tarixi, mədəniyyəti,
təbii sərvətləri, coğrafi və
strateji əhəmiyyəti haqqında
məlumatlandırılması vacib
məsələdir. Çünki sosial
mediada düşmənlər bütün
bu faktları özünüküldürməkdə
davam edirlər.

1993-cü il aprel ayının
2-dən Azərbaycanın 56 rayon-
unun 700-dən artıq yaşayış
məntəqəsində müvəqqəti
məskunlaşan kəlbəcərlilərin
sosial-məişət problemlərinin
həlli daim diqqət mərkəzində-
dirdir.

Daha bir dilək də bu arzula-
ra qovuşdu: doğulduğu
Şaplar kəndində doğmalarını
nin müqəddəs məzarlarını zi-
yaret etmək üçün Kəlbəcərsə
gedən, lakin azgın və aman-
sız erməni silahlı quldurlar tərəfin-
dən girov götürülərək
hələ də zülm və işğancılara
məruz qalan Dilqəm Əhmədova
Şahbaz Quliyev tezliklə
azadlığa buraxılırdı...

Məhəmməd NƏRİMANOĞLU,
“Azərbaycan”

Sahibkarlar getdikcə daha çox sahələrə sahib çıxırlar

Əvvəli 1-ci sah.

Bu da Azərbaycanda investisiya
mühitinin münbit olmasından və qanunvericilik bazasının mükəmməlliyindən irəli gəlir. Cari ilin yanvar ayına gəldikdə, ölkənin iqtisadi və sosial sahələrinin inkişafı üçün ilin ilk ayında bütün maliyyə mənbələrindən əsas kapitala 960 milyon manat vəsait yönəldilib. Yatırılan ümumi sərmayenin 19,5 faizi dövlət, 80,5 faizi qeyri-dövlət sektoru sərmayədarları tərəfindən qoyulub. Bu fakt ölkədə sahibkarlığın inkişaf etdiyini, özəl sektorun həttə ölkənin ümumi inkişafında və kapital qoyuluşunda mühüm rol oynadığını sübut edir. Hesabat dövüründə xarici müəssisə və təşkilatlar tərəfindən əsas kapitala 459,8 milyon manat vəsaitin yönəldilməsi isə xarici sərmayədarların ölkəmizə olan inamından irəli gəlir.

Regionların inkişafına da sərmayə qoyuluşu sürətlə artır. Son dövrlər gü-
zəştli kreditlərin çox hissəsinin bölgələrdə fəaliyyət göstərən sahibkarlara verilməsi bunu təsdiqləyir. Bunun nəticəsində paytaxta bərabər, bölgələrdə də sahibkarlıq sürətlə inkişaf edir. Regionların 2014-2018-ci illərdə sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Programının icrasının döürdücü ilinin yekunlarına həsr olunan konfransda bu barədə deyilmişdir: “Bölgələrə sərmayə qoyuluşu regional inkişaf proqramlarının icrası üçün çox önəmlidir. Dövlət öz rolunu oynayıb və oynayacaq. Əgər dövlət sərmayəsi olmasaydı, bölgələrdə heç bir inkişafdan söhbət gədə bilməzd”.

Bu gün bölgələrə sərmayə həm də yerli iş adamları tərəfindən yatırılır. Xüsusilə, son dövrlər aqrar sektora sərmayə qoyuluşunun dinamikasında artım daha yüksəkdir. İndi kənd təsərrüfatının bütün sahələri

ilə məşğul olan sahibkarlara müxtəlif güzəştlər edilir. Üstəlik, onlar məhsulu ixrac etdikdə, əlavə subsidiya alırlar. Odur ki, əvvəllər perspektivsiz sayılan aqrar sektor indi sahibkarlar üçün daha cəlbəedici olub. Hazırda iri şəhərlərdə biznesin müxtəlif sahələri ilə məşğul olanlar bölgələrdə aqrar sektora sərmayə qoymağa başlayıblar. Kənd təsərrüfatında 1,7 dəfə iqtisadi artımın olması da bununla bağlıdır.

Aqrar sektorun inkişafına dövlətin diqqəti və dəstəyi yənə də azalmır. Götürək suvarma məsələsini. Su təminatı və meliorasiya işlərinin görülməsi önəmli rol oynayır. Məlumdur ki, Azərbaycan təbii su ehtiyatları ilə zəngin deyil. Bu səbəbdən aqrar sektorda minlərlə hektar torpaq ekilməmiş qalır, üstəlik, əkilən sahələrdə su çatışmazlığı üzündən məhsuldarlıq aşağı səviyyədə olurdu. Buna görə

də dövlət əkin sahələrini suvarma suyu ilə təmin etmək üçün külli miqdarda kapital qoyuluşunu həyata keçirir. Son 14 ildə tikilən Taxtakörpü, Şəmkirçay, Göytəpə və Tovuz su anbarları bu problemin aradan qaldırılmasında mühüm rol oynayıb. Belə ki, həmin su anbarlarının inşasından sonra minlərlə hektar torpaq sahəsi əkin döviyyəsinə daxil edilib və bunun da sayəsində kənd təsərrüfatında məhsul istehsalı xeyli artıb. Bu gün kənd təsərrüfatının qeyri-neft sektoru üzrə məhsul ixracında mühüm rol oynaması əkin sahələrinin suvarılmasının yüksək səviyyədə təmin edilməsi ilə bağlıdır. Elə buna görə də aqrar sektora meyl artır, bu sahədə sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşğul olanların sayı çoxalır.

Rüstəm KAMAL,
“Azərbaycan”

Əvvəli 1-ci səh.

Postların cəngavərləri

Herbi bölmələrlə tanışlıqdan sonra bir qədər də yüksəkliyə qalxırıq. Postlarda mövqelərimizi qoruyan əsgərlərin təhlükəsizliyi üçün lazımi şərait yaradılıb. Yeni tikilmiş hərbi sığınacaqlarda şəxsi heyətin dincəlməsinə, informasiyalarla təminatına xüsusi diqqət yetirilib. Postdan qayıdan əsgərlər rahat çarpayılarda uzanaraq televiziya baxır, dincəlir, bir sözlə, istirahətlərini mənalı keçirirlər.

Burada anbar, mətbəx, sanitariya qovşağı da mövcuddur. Bütün bunlar Aprel döyüşlərindən sonra qurulmuş infrastrukturudur.

Zabit Elton Baxşəliyev deyir ki, hərbi hissə komandanlığı şəxsi heyətin döyüş və peşəkarlıq səviyyəsinin artırılması istiqamətində bütün zəruri tədbirləri həyata keçirir. Çünki ordunun gücü xidmət edən şəxsi heyətin ruh yüksəkliyindən asılıdır. Ordumuzun aprel zəfəri isə yüksək döyüş hazırlığına malik olan əsgərlərimizi ələ ruhlandırır ki, yalnız hücum, qələbə, zəfər barədə düşünlər: "Hər an Ali Baş Komandanın əmrinə hazırıq. Onsuz da qarşımızda dayanan düşmən əsgəri qorxu içindədir. Bir həmləmə silahı atıb yenə qaçacaqlar".

Daim diqqətli və ayıq-sayıqdırlar

Herbi bölmələrin komandirlərinin pozitivliyindən hiss olunur ki, postlarda veteran keşiyini çəkən əsgərlər də yüksək əhvali-ruhiyyədedirlər. Bir neçə əsgərə yaxınlaşıb söhbətləşirik.

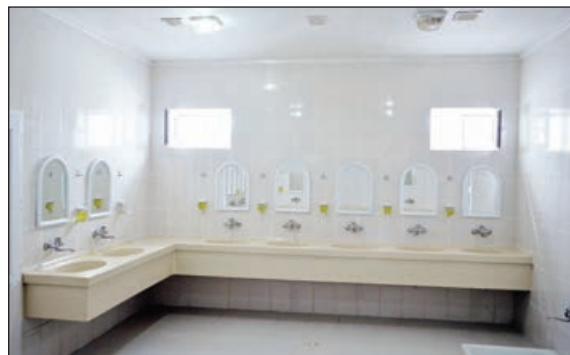
Xidmət çəkən əsgər Elmır Əsgərov pulemyotçudur. Üzərinə düşən vəzifəni yaxşı anlayır və hər

Döyüş səngərindən reportaj

Yalnız hücum və zəfər!..

Azərbaycan əsgəri Ali Baş Komandanın döyüş əmrini icra etməyə tam hazırdır

Bir daha əmin olduq ki, vətəne onu sevinlər, uğrunda canını fəda etməyə hazır olanlar keşik çəkirlər.

Məhv edə bilməyəcəyimiz strateji hədəf yoxdur

Bu gün Azərbaycanın ən müasir hərbi texnikaya sahib və yüksək döyüş ruhuna malik ordusu var. Bu ordu Aprel döyüşləri zamanı Ali

zaman döyüş tapşırığını yerinə yetirməyə hazırdır: "Daim diqqətliyə. Düşmən gücümüzü bilir. Aprel döyüşləri hələ yadlarından çıxmayıb. Bilirlər ki, çaşib hücum etsələr, hansı cavabı alacaqlar".

Müşahidəçi əsgər Rəfi Rəhimli 9 aydır hərbi xidmətdədir. Onun postdakı vəzifəsi daha ciddi və məsuliyyətlidir. Bu səbəbdən də daim diqqətli və ayıq-sayıqdır.

Bir qədər sonra növbə dəyişikliyi olur və postdan qayıdan əsgərlər çay süfrəsi arxasında söhbətləşir. Əsgərlər Əmrax Əmərov, Sərxan Orucov, Rəsul Cəfərzadə, manqa komandiri Şirin Babayev hərbi xidmətdən qürur duyduqlarını deyirlər. Azərbaycan Texnologiya Universitetinin məzununu olan əsgər Rəsul Cəfərzadə deyir ki, Aprel döyüşlərinin iştirakçısı və qəhrəmanlarından olan şəxslərin hərbi hissədə qulluq etməsi şəxsi heyət üçün ikiqat fəxrdir: "Bizi sevindirən, qürurlandıran odur ki, ordumuzun şanlı zəfərində böyük payı olan bir hərbi hissədə xidmət edirik. Həmin döyüşlərdə qəhrəmanlıq göstərən oğullarımızdan bəziləri bu hərbi hissədə xidmət edirlər. Onlardan öyrəndiklərimizin hesabına xalqımızın səbirsizliklə gözlədiyi növbəti qələbələrini müjdəçiləri olacağıq".

Gözlərdəki qorxmazlıq, döyüş ruhu qürur doğurur

Buradakı xidmətləri ilə fəxr edən əsgərlər səbirsizliklə Ali Baş Komandanın hücum əmrini gözləyirlər. Əsgərlərdəki özünəinam, vətənpərvərlik hissinin və döyüş ruhunun yüksəkliyi bir daha vətənin etibarlı əllərdə olduğuna əminlik yaradır. Vətən üçün düşünmədən ölümün ağuşuna atılan bu gəncər şəhidlik zirvəsinə yüksəlməyi ən ali məqam hesab edirlər. Onların gözlərindəki qorxmazlıq, düşməne nifrət hissi aydın hiss olunur.

Həqiqətən də əsgərlərimizin gözlərində intiqam qüvəci və qisas yangısı görünür. Tam əmin olduq ki, Ali Baş Komandanın hücum əmrini qəhrəmanlarımızın sayını artırıcaq. Çünki onlar da Aprel

döyüşlərində şücaət göstərənələri kimi sonadakı savaşaçaqlar. Ön cəbhədə həqiqi xidmət keçən əsgərlərin çevikliyi, mənəvi-psixoloji, fiziki hazırlığı fərah doğurur. Onlar düşmənlə təmas xəttinin məsuliyyətini dərk edirlər, hər an qarşı tərəfin həmləsinə dəf etmək və onun layiqli cavabını vermək ruhunda kökləniblər.

Ele bu xoş təəssürlə geri qayıdırıq. Yolumuz Aprel döyüşlərində düşmən təxribatının qarşısının alınmasında yaxından iştirak etmiş "N" sayılı hərbi hissəyədir...

Aprel döyüşlərində tarix yazan hərbi hissə

Yarandıqı gündən qarşısında qoyulan tapşırıqların öhdəsindən layiqincə gələn bu hərbi hissə döyüş və ictimai-siyasi hazırlıq istiqamətində uğurlar qazanıb. Aprel döyüşlərində isə əhəmiyyətli yüksəkliklərin Ermənistan silahlı qüvvələrindən təmizlənməsində qətiyyətlə döyüşüb. Bu döyüşlər zamanı 8 hərbi qulluqçusu şəhid olub, 9 hərbi xidmətdə fərqlənəməyə görə fəxri ad, orden və medalla təltif edilib.

Herbi hissədə yenidənqurma işləri aparılıb, yeni avadanlıqlar alınıb. Əsgər kazarmaları, müasir avadanlıqlarla təchiz edilmiş yeməxana, hamam-camaşırxana, qazanxana və tibb məntəqəsi, görüş, istirahət otaqları hərbi qulluqçuların ixtiyarındadır.

Bütün bunlar orduda dövlət qayğısının gündən-günə artırıldığının

göstəricisidir. Hər bir əsgərinin qayğısına qalan, onun döyüş ruhunu yüksəldən, maddi-texniki bazarı gündən-günə yaxşılaşdırən dövlət imkanlarını bu istiqamətdə səfərbər edib.

Döyüş və fiziki hazırlıq ən vacib şərtlərdəndir

Günün nizam qaydalarına görə hərbi hissənin dərslər otaqlarında və bayırda hər bir bölüyün yerinə yetirdiyi tapşırıqla uyğun olaraq müxtəlif dərslər keçilir. Döyüş hazırlığı dərsləri zamanı əsgərlərə silah və sursatdan düzgün istifadə və təhlükəsizlik qaydaları izah edilir.

Praktik dərslər üçün ayrılmış geniş sahədə hərbi hissənin zabirləri tərəfindən keçirilən məşğələlər zamanı əsgərlərə döyüş şəraitində düşməni məhv etməyin yolları öyrədilir.

Şəxsi heyətin fiziki sağlamlığının təmini məqsədilə kazarmaların heyətində lazımi idman qurğuları quraşdırılıb. Əsgərlər müntəzəm olaraq idmanla məşğul olur, fiziki hazırlıqlarını artırır.

Şəxsi heyətin qida rasionu zəngindir

Əlbəttə ki, şəxsi heyətin fiziki cəhətdən də hər an hazır olması üçün qidalanma xüsusi yer tutur. Yeməxanaya ayaq basan andan hərbi qulluqçuların gündəlik qida rasionunun yüksək səviyyədə təşkil olunduğunu görmək mümkün

dür. Burada mülki işçilər çalışır və səliqə-sahmana, təmizliyə tam riayət edilir. Bütün avadanlıqla təchiz edilmiş yeməxanada mətbəx, təsərrüfat otaqları, eləcə də ərzaq və əşya anbarları yaradılıb.

Şəxsi heyət üçün hazırlanan gündəlik yeməyin çeşidi çox zəngindir. Səhər yeməyinə əsasən əsgərlərə şirin çay, yağ, pendir və meyvə cəmi, bəzi günlərdə isə südlü düyü, mənə və ya vermişil, yumurta verilir. Nəhar yeməyi də bir neçə çeşiddir. Heftənin bəzi günlərində müxtəlif cür sulu xörəklər - küftə, borş, eləcə də noxud və mərci şorbəsi bişirilir. Bundan başqa, qovrulmuş ətə makaron, çəkilmiş mal ətə qarabaşaq, düyü, həmçinin qazan kotleti, soyuq qələyanaltı və kompot verilir. Şam yeməyində isə qiymətli qarabaşaq və bulğur sıyığı, balıq konservi, kərə yağı, pendir, çay olur. Həmçinin hərbiçilər mövsümi tərəvəz salatları və şirələr də təmin edilir.

Avtomatlaşdırılmış hamam-camaşırxana kompleksi

Herbi hissədə müasir tələblərə cavab verən, tamamilə avtomatlaşdırılmış hamam-camaşırxana kompleksi fəaliyyət göstərir. Camaşırxanada 11 nəfər mülki işçi çalışır. Burada 5 yuyucu, 2 quruducu və bir ütüleyici müasir avadanlıq var. Camaşırlar yuyulub, ütülenib çəşidləndikdən sonra yenidən bölmələrə təhvil verilir.

Baş Komandanın əmrinə əsasən qaydada olan yeni silahların cüzi bir küsmindən yararlanıb. Dördgünlük müharibənin yekunu olaraq düşmənin neçə illərdir möhkəmləndiyi mövqelərdən, xüsusən strateji yüksəkliklərdən geri otudurulması, iki min hektar işğal olunmuş ərazinin azad edilməsi göstərdi ki, Azərbaycan Ordusu həqiqətən əzici gücə və üstünlüyə malikdir.

Ötən il şanlı Aprel qələbəsinin ildönümü ilə əlaqədar bir qrup hərbiçilərlə görüşən Ali Baş Komandan İlham Əliyev bir daha bəyan etdi ki, Azərbaycan Ordusu sahib olduğu müasir hərbi texnika ilə düşmənin istənilən strateji və hərbi obyektini məhv etməyə hər an hazırdır. İşğalçı Ermənistan bunu çox yaxşı bilir. Ele bir strateji və hərbi hədəf yoxdur ki, Azərbaycan Ordusu onu məhv edə bilməsin.

Bəli, Aprel döyüşləri, demək olar ki, Ermənistanın ideoloji əsaslarını dağıtdı. Azərbaycan da isə xüsusi gənclərin vətənpərvərlik ruhunu, döyüş əzmini daha da yüksəltdi. Aprel döyüşlərindən sonra da imzalanan yeni müqavilələrə əsasən Azərbaycan ən müasir, yüksək dəqiqliyə, dağıdıcı qüvvəyə malik olan silahlar sifariş etdi və onları bir hissəsi artıq döyüş bölgəsindədir. İstənilən düşmənin istənilən məntəqəsi darmadağın edilə bilər. O günlər isə çox uzaqda deyil...

Rəşad BAXŞƏLİYEV, "Azərbaycan"

Xarici İşlər Nazirliyi Kəlbəcər rayonunun işğalının və Aprel döyüşlərinin ildönümləri ilə bağlı bəyanat yayıb

Xarici İşlər Nazirliyi (XİN) Azərbaycanın Kəlbəcər rayonunun işğalının və Aprel döyüşlərinin ildönümləri ilə bağlı bəyanat yayıb. Bu barədə AZƏRTAC-a XİN-in mətbuat xidmətindən məlumat verilib.

Bəyanatda deyilir: "Ermənistanın Azərbaycana qarşı başladığı müharibənin, təcavüz və işğal siyasətinin tərkib hissəsi olaraq 1993-cü il aprelin 2-də Azərbaycanın Kəlbəcər rayonu Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən işğal olunub. Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ bölgəsi xaricində yerləşən Kəlbəcər rayonunun işğalı üçün hücum əməliyyatı əsasən Ermənistan ərazisindən həyata keçirilib və hücumda ağır artilleriya, Mi-24 helikopterləri və hərbi təyyarələrdən istifadə edilib.

İşğal nəticəsində 60 minə yaxın Kəlbəcər sakini etnik təmizləməyə məruz qalaraq öz doğma torpaqlarından qovulub, 511 dinc sakin öldürülüb, 321 nəfər əsir götürülüb və itkin düşüb. Hazırda sayı 70 minə ötən Kəlbəcər sakini Azərbaycanın müxtəlif bölgələrində məcburi köçkün vəziyyətində yaşayır.

Kəlbəcər sakinlərinin şəxsi mülkiyyəti talan və məhv edilib. Həmçinin rayon mərkəzi, 150-yə yaxın kənd, onların tarixi-mədəniyyət abidəsi, bir muzey, "İstisu" sanatoriyası, 110-dan artıq kitabxana, 100-ə qədər məktəb, 9 uşaq bağçası və xəstəxanalar Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən dağıdılıb və talan edilib. Kəlbəcər zəngin maddi-mədəni irsinə ciddi zərər yetirilib. Nadir qədim sikkələr kolleksiyası olan Kəlbəcər Tarix Muzeyi, qədim qəbiristanlıq, Kəlbəcər rayonunun Vəng kəndi ərazisində alban məbədi və digər alban kilsələri, Lök qalası, Uluxan qalası, Qalaboynu qalası, Kəlbəcər şəhərində və kəndlərdə olan məscidlər, Tağıdaş körpüsü, Aşıq Şəmşir adına Mədəniyyət evi Ermənistan Respublikası silahlı qüvvələri tərəfindən darmadağın edilib.

Kəlbəcər rayonu ərazisində yerləşən və Azərbaycanın qədim alban xristian irsinə aid olan, erməni kilsəsi ilə heç bir əlaqəsi olmayan Gəncəsar və Xudavəng monastırlarının original arxitektura xüsusiyyətləri dəyişdirilərək erməniləşdirilib.

Kəlbəcər təbii resursları və faydalı qazıntıları vəhşicəsinə istismar olunur. Lixtenşteyndə qeydiyyatda olan və Ermənistanın Vallex Qrupunun tərkibinə daxil olan "Base Metals" şirkəti 2002-ci ildən etibarən Kəlbəcər Heyvəli kəndi yaxınlığında Qızılbulac mis-qızıl yatağını qanunsuz olaraq istismar edir. Vəhşicəsinə istismar nəticəsində yatağın resursları tükenib.

2007-ci ildən etibarən "GeoProMining" şirkətinə daxil olan "GPM Gold" şirkəti Kəlbəcər ərazisində Söydül qızıl yatağını istismar edir. Peyk vasitəsilə çəkilmiş şəkillər yataqda işlərin genişləndirildiyindən xəbər verir.

Kəlbəcər ərazisindən keçən Vardenis-Ağdərə yolunun çəkilişi Kəlbəcər rayonu daxil olmaqla, işğal edilmiş ərazilərdən təbii sərvətlərin Ermənistan və beynəlxalq bazarlara daşınmasına xidmət göstərir.

Kəlbəcər təbii mineral resurslarının istismarı nəticəsində ətraf mühitə ciddi zərər yetirilib. Hüquqi ekspertiza aparmadan (due diligence) Azərbaycanın işğal olunmuş Kəlbəcər və digər rayonlarından çıxarılan faydalı qazıntıların, o cümlədən qızılın bəzi Qərb ölkələri tərəfindən idxalı ciddi nəzarətli döyüşlərə hədəfdir.

Beynəlxalq humanitar hüququ pozaraq Ermənistan tərəfindən Azərbaycanın işğal olunmuş Kəlbəcər rayonu ərazisində məskunlaşdırma aparılır və demografik tərkib dəyişdirilir.

BMT Təhlükəsizlik Şurası (TS) sədrinin 1993-cü il 6 aprel tarixli bəyanatının ardınca BMT TS Azərbaycanın Kəlbəcər rayonunun işğalı ilə əlaqədar 822 sayılı qətnamə qəbul etdi. Qətnamədə BMT TS ərazi əldə edilməsi üçün gücdən istifadənin qəbuledilməzliyini vurğulayaraq işğalçı qüvvələrin dərhal işğal olunmuş Kəlbəcər və digər rayonlardan çıxarılmasını tələb etdi. 822 sayılı qətnamənin qəbulundan sonra 9 ölkədən ibarət olan ATƏT-in Minsk qrupu Ermənistan qoşunlarının Azərbaycanın işğal olunmuş ərazilərindən çıxarılmasını üçün "təcili tədbirlər haqqında vaxt cədvəli" hazırladı. BMT TS-nin qətnaməsinin tələblərinə uyğun olaraq Ermənistan nəinki öz qoşunlarını işğal olunmuş Azərbaycan ərazilərindən çıxarmadı, hətta Ağdam, Cəbrayıl, Qubadlı, Füzuli və Zəngilanı işğal etdi. 1993-cü il 27 iyul tarixində BMT TS-nin sədrinə hesabatında ATƏT-in Minsk Konfransının prezidenti Mario Raffaelli vurğulayıb: "Ermənistan BMT TS-nin tələblərinə məhəl qoymur, hücum edərək Azərbaycanın yeni rayonlarını işğal edib və danışıqlar prosesini və münasibətinin hallını pozur".

BMT TS tərəfindən 1993-cü ildə 822 sayılı qətnamə ilə bərabər 853, 874 və 884 sayılı qətnamələr qəbul ediləndə, onların da Ermənistan qoşunlarının Azərbaycanın işğal olunmuş ərazilərindən çıxarılması barədə tələbləri Ermənistan tərəfindən yerinə yetirilmir.

2016-cı il aprelin 2-də qoşunların təmas xəttində vəziyyətin gərginləşməsi və Ermənistan silahlı qüvvələrinin təmas xətti boyunca sıx yaşayan mülki əhalini ağır silahlardan atəşə tutması bir daha göstərdi ki, Ermənistanın Azərbaycan ərazilərinin işğalını davam etdirməsi və Ermənistan silahlı qüvvələrinin Azərbaycanın işğal olunmuş ərazilərində mövcudluğu regional sülh və təhlükəsizlik üçün başlıca təhdiddir. Ermənistanın hücumlarına cavab olaraq Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin əks-həmlə tədbirləri nəticəsində mülki Azərbaycan əhalisinin təhlükəsizliyi təmin edildi və strateji əhəmiyyət daşıyan Azərbaycan əraziləri işğaldan azad edildi.

Ermənistan başa düşməlidir ki, Kəlbəcər də daxil olmaqla, Azərbaycan ərazilərinin Ermənistan tərəfindən işğalı müvəqqəti xarakter daşıyır. Davamlı və uzunmüddətli nizamlanmaya nail olunmasının yeganə yolu Ermənistan silahlı qüvvələrinin Azərbaycanın işğal olunmuş ərazilərindən qeyd-şərtsiz və tamamilə çıxarılması, məcburi köçkünlərin öz doğma torpaqlarına qayıtmaları üçün ayrılacaq hüquqlarının təmin edilməsidir.

Ermənistan tərəfi əbəş yere vaxt itirmək və öz xalqı və beynəlxalq ictimaiyyəti aldatmaq əvəzinə təcavüz və etnik təmizləmə siyasətinə son qoymalı, beynəlxalq öhdəliklərinə əməl etməli və münasibətin nizamlanması prosesində konstruktiv şəkildə iştirak etməlidir.

İşğala əsaslanan mövcud status-quo vəziyyətinə görə bütün məsuliyyət Ermənistanın üzərinə düşür".

"Keçilməz Ohanyan səddi"ni Azərbaycan əsgəri bir həmləyə tapdaladı

Bişkekdə görkəmli yazıçı Mir Cəlal Paşayev haqqında qırğız və rus dillərində kitab çap olunub

Bişkekin "Turar" nəşriyyatında Hidayətin XX əsr Azərbaycan elminin, ədəbiyyatının, təhsilinin inkişafında misilsiz xidmətlər göstərmiş görkəmli yazıçı, böyük alim, xeyirxah insan Mir Cəlal Paşayev haqqında "Mir Cəlal dünyasından sətirler" esse-xatirə kitabı qırğız və rus dillərində nəşr edilib.

On iki il əvvəl Azərbaycan dilində işıq üzü görən kitabı qırğız dilinə Bektən Dıykanbay, rus dilinə isə Səyavuş Məmmədzadə tərcümə edib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, müəllif kitabda böyük yaradıcı şəxsiyyət barədə işıqlı və isti xatirələrini, onun bənərsiz əsərlərinə təkrarsız münasibətini, bu həssas insanın ətrafında

baş verən hadisələrə yanaşma tərzində düşüncələrini oxucularla bölüşür. Görkəmli ədib və mütəfəkkirimizlə ün-

siyyetdə olmuş müəllif onun şəxsiyyətinin, ədəbi, elmi, pedaqoji fəaliyyətinin oxuculara tanış olmayan, özəl alı xüsusiyyətlərini dəqiqliyi, incəliyi ilə qələmə alır, böyük klassikimizi oxuculara necə varsa, olduğu kimi təqdim edir.

Əsər indiyə qədər ana dilimizdə başqa rus, ingilis, fransız dillərində nəşr olunub. Müəllif əsərin Bişkek nəşrinə yazdığı "On söz"də bildirir ki, esse-xatirə qırğız dilində çapa hazırlanarkən on iki il əvvəl yazdığı kimi oxuculara təqdim edilib.

"On söz"də deyilir: "Mənim əsəmi Mir Cəlal ümmətinə yalnız damlalarıdır". Kitabı ədibin ailəsi və qələm dostları ilə çəkilmiş fotosəkilləri də daxil edilib.

Ordubad dəmir yolu stansiyası kompleks quruculuq işlərindən sonra istifadəyə verilib

Aprelin 2-də "Naxçıvan Dəmir Yolları" Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyətinin Ordubad dəmir yolu stansiyası kompleks quruculuq işlərindən sonra istifadəyə verilib.

Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin Sədri Vəlif Təlibov və "Azərbaycan Dəmir Yolları" Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin sədri Cavid Qurbanov açılış tədbirində iştirak ediblər.

"Naxçıvan Dəmir Yolları" Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyətinin direktoru Məhirdin Əliyev çıxış edərək deyib ki, muxtar respublikada aparılan quruculuq işləri dəmir yolu sistemini də

si münasibətlə kollektiva təbriklərini çatdırıb.

Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin Sədri Vəlif Təlibov Ordubad dəmir yolu stansiyasının və yeni səmşin vaqonlarının istifadəyə verilməsi ilə əlaqədar hadisə kimi dəyərləndirib, bu münasibətdə demiryolları və istifadəçiləri təbrik edərək deyib: Naxçıvan Muxtar Respublikası Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi başlayan dövrdən etibarən blokada şəraitində yaşayır. Həmin dövrdə ümummilli lider Heydər Əliyevin muxtar respublikaya rəhbərlik etməsi Naxçıvanı bir çox bələdçilərdən xilas etdi. Eyni zamanda, ulu öndər tərəfindən həyata keçirilən tədbirlər Naxçıvan dəmir yollarının da dağılmasının qarşısını aldı. Ümummilli liderin Azərbaycanı yenidən siyasi hakimiyyətə qaydırandan sonra isə digər sahələrlə yanaşı, dəmir yolunun inkişafına da diqqət artırıldı.

Ali Məclisin Sədri deyib: Bu gün ulu öndərin yolunun uğurla davam etdirilməsinin nəticəsidir ki, Azərbaycanın bütün sahələr inkişaf edirlər. Bu inkişaf dəmir yolu nəqliyyatını da əhatə etməlidir. Hər bir müstəqil ölkədə ən vacib sahələrdən biri də dəmir yolu nəqliyyatıdır. Çünki dəmir yolu nəqliyyatının inkişafı ölkənin müstəqilliyinin və iqtisadi qüdrətinin göstəricisidir. Blokada şəraitində olmasına baxmayaraq, muxtar respublikada dəmir yolu infrastrukturunu qorunub saxlanılır və inkişaf etdirilir. "Azərbaycan Dəmir Yolları" Qapalı Səhmdar Cəmiyyəti bundan sonra da Naxçıvan Muxtar Respublikasında dəmir yolu infrastrukturunun müasirləşdirilməsi istiqamətində tədbirlər görəcəkdir. Hazırda İran ərazisində Naxçıvan Muxtar Respublikası ilə Bakı şəhəri arasında dəmir yolu xəttinin açılması istiqamətində işlər aparılır. Bu da muxtar respublikanın iqtisadi inkişafına və dəmir yolu nəqliyyatının daha da müasirləşdirilməsinə töhfəsi verəcəkdir. Cavid Qurbanov Ordubad dəmir yolu stansiyasının və yeni səmşin vaqonlarının istifadəyə verilmə-

geniş istifadə olunur. Bu da sakinlər və iş adamları tərəfindən məmnunluqla qarşılanır. Bütün bunlar isə həm proqramın uğurlu icrasının, həm də Naxçıvan demiryollarının fədakar əməyinin nəticəsidir.

Ali Məclisin Sədri demiryolları təşəkkürünü bildirərək deyib: "Azərbaycan Dəmir Yolları" Qapalı Səhmdar Cəmiyyəti muxtar respublikada dəmir yolu nəqliyyatının inkişafına hərtərəfli diqqət göstərir. Muxtar respublikada dəmir yolu infrastrukturunu müasirləşdirilir, yeni dəmir yolu vaqzalları tikilir, vaqon təmiri deposu yenidən qurulur və digər işlər həyata keçirilir. Bu gün yeni səmşin vaqonlarının istifadəyə verilməsi də göstərilən qayğının daha bir ifadəsidir.

Ali Məclisin Sədri Naxçıvanda dəmir yolunun inkişafına göstərdiyi köməkliyə görə "Azərbaycan Dəmir Yolları" Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin rəhbərlərinə təşəkkürünü bildirib, yeni vaqonlardan səmərəli istifadə olunacağına və səmşinlərə nümunəvi xidmət göstərəcəyinə əminliyini ifadə edib.

Sonra Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin Sədri Vəlif Təlibov və "Azərbaycan Dəmir Yolları" Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin sədri Cavid Qurbanov açılış bildirən lenti kəsiblər.

Məlumat verilib ki, quruculuq işləri aparılarkən Ordubad səmşin vaqzalı üçün yeni inzibati bina, yol sahəsi üçün inzibati və yardımçı binalar, həmçinin yol fəhlələri üçün bina tikilib, stansiyanın idarəetmə mərkəzi və yük anbarı yenidən qurulub. Ordubad səmşin vaqzalıının inzibati binasında 9 iş otağı, gözlemə zalı, zirzəmi qatında isə bufet və texniki otaqlar yerləşir. Stansiyanın idarəetmə mərkəzinin binasında 7 iş otağı, 5 avadanlıq otağı, anbar və qaxanxana mövcuddur. İdarənin heyətində qapalı və çardaq his-

sədən ibarət yük anbarı yerləşir. Stansiyanın 2-ci qəbul-qondarma yolu, bu yol ilə baş yol arasında olan 290 metrlik, eləcə də stansiya ərazisindəki 425 metrlik səmşin platformaları da yenidən qurulub. Ordubad Yol Sahəsinin inzibati binasında 11 iş otağı və bufet, yeni tikilmiş yardımçı binasında sürücü və mexaniklər, defektoskop briqadası üçün otaqlar, qaynaq və demirçi sexləri, 3 qaraj və anbar yerləşir. Yol fəhlələri üçün inşa edilmiş binada isə iş otaqları və anbar vardır.

Binaların hər biri istilik sistemi ilə təmin olunub, iş otaqlarında kompüter dəstləri qoyulub, stansiyanın bütün ərazisində müasir işıqlandırma sistemi qurulub. Sel sularının qarşısını almaq üçün ərazidə südüürücü kanal inşa edilib, yaşıllıq zolağı və meyvə bağları salınıb.

Muxtar respublikada dəmir yolu nəqliyyatının müasir tələblər səviyyəsində qurulması və səmşinlərə nümunəvi xidmət göstərilməsi sahəsində ardıcıl tədbirlər görülür.

Aprelin 2-də muxtar respublikanın dəmir yolu təsərrüfatına 8 yeni səmşin vaqonu təqdim olunub.

Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin Sədri Vəlif Təlibov və "Azərbaycan Dəmir Yolları" Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin sədri Cavid Qurbanov yeni səmşin vaqonlarına baxıblar.

Bildirilib ki, "Azərbaycan Dəmir Yolları" Qapalı Səhmdar Cəmiyyəti tərəfindən alınıb gətirilmiş vaqonların hər biri 60 yerlikdir. Vaqonlarda kombiniya edilmiş istilik və soyutma sistemləri quraşdırılıb, səmşinlərə "Naxtel 4G" mobil operatoru vasitəsilə pulsuz internetdən, eləcə də televiziordan istifadə imkanı yaradılıb. Həmçinin hər vaqonda 2 nəzarət kamerası quraşdırılıb.

Raket və artilleriya bölmələri təlimlərinin döyüş atışlı mərhələsi icra olunub

Müdafiə nazirinin təhsil və təlim mərkəzində 2018-ci il üçün döyüş hazırlığı planına uyğun olaraq raket və artilleriya birləşmələrinin və bölmələrinin döyüş vərdişlərinin təkmilləşdirilməsi məqsədilə cəbhə bölgəsində keçirilən təlimlərində döyüş atışları icra olunub.

Müdafiə Nazirliyinin mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a bildiriblər ki, şəxsi heyət qarşıya qoyulmuş bütün tapşırıqları müvəffəqiyyətlə yerinə yetirib.

Yelkənli idman növündə uğurlu nəticə

Azərbaycanın gənc yelkənçisi Sloveniyada 139 idmançı arasında 4-cü olub

Artıq dünyada idman

ölkəsi kimi tanınan

Azərbaycanda bu sa-

həyə göstərilən diqqət

və qayğı, düşünülmüş,

məqsədyönlü proq-

ramlar əsasında quru-

lan fəaliyyət yüksək

nəticələrini vermək-

dədir. Hər il idmançı-

larımız beynəlxalq

turnirlərdə yüzlərlə

medal qazanırlar.

Əminliklə deyə bilərik ki, hazırda ölkəmizdə idmana və idmançılara dövlət qayğısı dünyanın bəzi aparıcı ölkələrindən çox yüksəkdir.

Bütün bunların nəticəsidir ki, idmançılarımızın müxtəlif beynəlxalq turnirlərdə uğurlu çıxışları artıq adı hal alıb. Gəncimiz dünyanın idman arenalarında müxtəlif növlərdə yeni-yeni nailiyyətlər əldə edir, dövlətimizin bayrağını yüksəkələrə qaldırırlar.

Bələ xoş xəbərlərdən biri də Sloveniyadan gəldi. Həmin ölkədə yelkənli idman növü üzrə "Easter Regatta" adlı beynəlxalq turnir keçirilib. Ölkəmizi turnirdə təmsil edən Kristina Kərimova uğurla çıxış edərək 139 idmançı arasında 4-cü yeri ləviq görüb.

Azərbaycan Yelkənli İdman Federasiyasının aktiv bazası 2014-cü ildən etibarən fəaliyyətə başlayıb. Həmin dövrdən bu günə kimi dinamik məşqlərə start verən Yelkənli İdman Federasiyasının yelkənçiləri Azərbaycanı bir çox mötəbər turnirlərdə uğurla təmsil ediblər. Rəhbərliyin məqsədyönlü fəaliyyəti nəticəsində qısa müddət ərzində federasiyanın maddi-texniki bazası gücləndirilib, məşqçi korpusu formalaşdırılıb, o cümlədən komandaya yeni idmançılar cəlb olunub. Məqsədə nail olunması üçün federasiya tərəfindən qabaqcıl Avropa şirkətlərindən yelkənli idman üzrə qayıqların gətirilməsi, qısa müddət ərzində beynəlxalq səviyyəli məşqçilərin Azərbaycana də-

vət edilməsi təmin edilib. Hazırda yelkənli idman növündə "Optimist" və "Laser" sinifləri üzrə iki komanda formalaşmışdır. Həmin komandalara xaricdən dəvət edilən təcrübəli baş məşqçilər rəhbərlik edir. Xaricdən dəvət edilən idman menecerləri, yüksək göstəricilərə malik mütəxəssislərin köməyi ilə komandaların məşqləri keçirilir.

Gənc yelkənçimizin və digər idman növlərində əldə edilən nailiyyətlər növbəti dəfə sübut edir ki, ölkəmizdə bu sahəyə qayğı dövlət siyasətinin prioritet istiqamətlərindən biridir. Son illər idmana diqqət daha da artmış, ölkənin iqtisadi inkişafına, maliyyə imkanlarına uyğun olaraq onun maddi-texniki bazasının

möhkəmləndirilməsi işləri davam etdirilir. Dövlət başçısı bütün bölgələrdə idmanla məşğul olmaq üçün müasir tələblərə cavab verən infrastruktur formalaşdırılmasını mühüm vəzifələrdən biri kimi müəyyənləşdirmişdir. Bütün bunlar isə gənc nəslin sağlam ruhda tərbiyəsinə, idmanın kütləviləşməsinə xidmət edir.

Şübhə etməmək olar ki, qısa müddətdə yelkənli idman növündə əldə edilən müvəffəqiyyətlər tezliklə bu sahədə daha böyük uğurların əsasını qoyacaq, idmançılarımız növbəti mötəbər turnirlərdən qələbələri qayıdaraq xalqımızı sevindirəcəklər.

*Elçin CƏFƏROV,
"Azərbaycan"*

Yasamal Yaşayış Kompleksinin mənzillərinin təmir nümunələri təqdim olundu

Azərbaycan Respublikası

Prezidentinin 16 noyabr

2016-cı il tarixli fərmanı

ilə təsdiq edilmiş Mənzil

İnşaatı Dövlət Agentliyi-

nin sərəncamında olan

mənzilləri vətəndaşların

güzgətlə əldə etməsi

qaydasına uyğun olaraq

agentlik tərəfindən Ya-

samal Yaşayış Komplek-

sinin ilk mənzillərinin satışına hazır-

lıq məqsədilə görülmüş işlər çərçivəsində təmir nümunələri təqdim olunur.

Agentliyin məlumatına görə, təmiri başa çatdırılmış ilk mənzillərin görüntülərini təqdim edən videoçarx ilə agentli-

olunur və aparılan təmirin keyfiyyətinə ciddi nəzarət edilir.

Yaşayış kompleksinin bütün mənzilləri tam təmirli və istismara hazır vəziyyətdə vətəndaşlara təklif ediləcək. Güzgətlə satılacaq bu mənzillər mətbəx mebeli ilə birlikdə təhvil verəcək. Bununla yanaşı, bütün mənzillər kombi isitmə sistemi ilə, habelə su, qaz və işıq sayğacları ilə təmin edilir. Eyni zamanda, hər bir mənzilə rabitə, televiziya və internet xətləri də çəkilir.

Agentliyin ilk layihəsi olan Yasamal Yaşayış Kompleksinin hər bir mənzilinin texniki göstəriciləri, təmiri və istifadə olunan inşaat materialları, habelə kompleksin baş planı və ərazisində yaradılan infrastruktur barədə daha ətraflı məlumat www.yasamal.mida.az internet sahifəsində təqdim olunub.

"Azərbaycan"

Aprelin 1-dək Silahlı Qüvvələrə Yardım Fonduna daxil olan vəsaitin məbləği açıqlanıb

Azərbaycan Respublikasının Silahlı Qüvvələrinə Yardım Fonduna cari il aprelin 1-dək 89 milyon 782 min 731,34 manat, 213 min 573,88 ABŞ dolları, 10 min 736 avro və 5 min rubl vəsait yığılıb.

Bu barədə Müdafiə Nazirliyinin mətbuat xidmətindən məlumat verilib. Silahlı Qüvvələrə Yardım Fondu Azərbaycan Prezidentinin 2002-ci il 17 avqust tarixli fərmanı ilə yaradılıb. Fond Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin müasir tələblər səviyyəsində inkişafını təmin etmək, onun maddi-texniki bazasını möhkəmləndirmək və zəruri sosial tədbirləri maliyyələşdirmək məqsədilə yaradılıb. Fondun maliyyə mən-

bəyi Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin maddi-texniki və sosial bazasının möhkəmləndirilməsinə maliyyə köməyi məqsədilə Azərbaycan ərazisində fəaliyyət göstərən hüquqi və fiziki şəxslərdən könüllülük əsasında daxil olan maliyyə vəsaiti və qanunvericiliklə qadağan edilməyən digər daxilolmalardır.

Fondun əsas vəzifəsi Azərbaycan Respublikasının etibarlı müdafiəsi üçün Silahlı Qüvvələrin inkişafını və onun maddi-texniki bazasını möhkəmləndirilməsini, həmçinin hərbi qüvvələrin sosial müdafiəsinin daha da gücləndirilməsini təmin etməkdir.

AZƏRTAC

Əvvəlki 1-ci səh.

Bu, uğurlu bir layihədir. Çünki "Şahdəniz Alfa" platforması 11 ildən çoxdur fasiləsiz və təhlükəsiz fəaliyyət göstərir. Buradan çıxarılan mavi yanacaq Cənubi Qafqaz Boru Kəməri ilə 2006-cı ilin axırlarından Azərbaycan və Gürcüstana, bir neçə ay sonra Türkiyəyə çatdırılmağa başlanıb. "Şahdəniz" in kondensatı isə Heydər Əliyev adına Bakı-Tbilisi-Ceyhan əsas ixrac neft kəmərinə qoşulur.

"Şahdəniz-1" artıq özünün ən yüksək hasilat dövrünə çatıb və buradakı platforma əhəngdar işləməkdə davam edir. Qurğunun faydalı iş əmsali, həmşəkəri kimi, yüksəkdir. 2017-ci ildə yataqdan Azərbaycan (SOCAR-a), Gürcüstan (GOGC şirkətinə), Türkiyə (BOTAS şirkətinə) bazarlarına və çoxsaylı obyektlər üçün BTC şirkətinə ardıcılıqla qaz çatdırılıb. "Şahdəniz" in illik hasilatı 10,2 milyard standart kubmetr qaz və 2,4 milyon ton (təqribən 19 milyon barel) kondensat olub.

Xatırladıq ki, "Şahdəniz Alfa" platforması qazma və hasilat bloklarından, habelə 120 nəfər üçün nəzərdə tutulmuş yaşayış hissəsindən ibarət, ümumi çəkisi 32 min ton olan nəhəng bir qurğudur. Onun üst modulunun çəkisi 22 min tona, dayaqlarının çəkisi 10 min tona, platformanın qazma qurğularının uzunluğu 7 kilometrdir və əhatə dairəsi 3 kilometrdir çox olan quyular qazmağa imkan verir.

Əldə olunan nəticələr göstərir ki, qurğuda çalışan bilik və bacarıqlarını artıraraq əsl peşakar kimi yetişiblər. Bunun sayəsində da dünya standartlarına cavab verən platformadan qazın və kondensatın hasil olunmasını, Səngəçal terminalındakı emal obyektlərinə çatdırılmasını müvəffəqiyyətlə təmin edirlər.

"Şahdəniz Alfa" ölkə daxilində - Bakının Zığ ərazisindəki tikinti-quraşdırma sahəsində inşa edilib. Daha bir önəmli fakt odur ki, qurğu bu gün əsasən yerli mütəxəssislər tərəfindən idarə olunur.

İndi "Şahdəniz Alfa"-nın Xəzərin qoynunda iki yeni "qoşunu" su da var. Bunlar "Şahdəniz-2"də quraşdırılmış platformalardır. Həmin qurğuların hər ikisinin dayaq bloku Heydər Əliyev adına Bakı Dərin Özlülər Zavodunun tikinti meydançasında inşa edilib. Ümumiyyətlə, hər iki platformanın bütün hissələrinin tikintisi və gələcək işi "Şahdəniz Alfa"-nın təcrübəsinə əsaslanır. Çünki o, təkcə bir hasilat platforması deyil, həm də "Şahdəniz" in ümumi uğurlarının möhkəm platforması - özüdür.

"Şahdəniz-2" müqavilə sahəsində quraşdırılmış birinci platformanın - Yaşayış Blokların və Texnologiyalar Platformasının üst modulunu keçən ilin iyun ayından Hazardadır. Bu qurğunun danızə yaxındı yola salınması və müvəffəqiyyətlə quraşdırılması Azərbaycan qazının Avropaya çatdırılması istiqamətində aparılan genişmiqyaslı işlər sırasındə xüsusi önəm daşıyır. Çünki

"Şahdəniz-2" layihəsi "Cənub qaz dəhlizi"-nin birinci və vacib seqmentidir.

Üst tikililərin Xəzərə yola salınmasının Azərbaycanda keçirilən ənənəvi beynəlxalq neft-qaz sərgisinin fəaliyyət göstərdiyi vaxta təsadüf etməsi xoş bir hadisə idi.

Üst modulun Bibiheybətə "Azfen" tikinti-quraşdırma sahəsində "AMEK-Tekfen-Azfen" (ATA) konsorsiumu tərəfindən inşa edilib. Konstruksiyanın çəkisi 12 min 400 tona yaxındır, uzunluğu 100, eni 60 metrə çatır. Qurğunun yaşayış bloku 100 nəfər üçün nəzərdə tutulub. Burada işçilər üçün yaşayış otaqları, ofis və idman zalı yaradılıb. Modulun 4 əsas elektrik generatorunun gücü 60 MW-tır.

Keçən il sentyabrın 15-də "Şahdəniz-2" üçün tikilən platformalardan ikincisinin - Hasilat və Dikborular Platformasının da üst modulunu yola salındı və danızə quraşdırıldı. Tikintisi qrafiki qabaqlayaraq başa çatdırılmış bu qurğunun üst modulunun inşası da ATA-da aparılmışdı. Bu qurğunun vahid bir konstruksiyaya kimi daşınması və quraşdırılması işləri cəmi 6 gün ərzində tamamlandı. Üst tikililərin suyun 94 metr dərinliyində quraşdırılmış dayaq blokunun üzərində qərar tutub. Avropada yolunu gözləyirdi Azərbaycan qazını danızın dərliklərindən "Şahdəniz" in bu platforması çıxaracaq.

*Flora SADIQLI,
"Azərbaycan"*

Bayram tətillərinin bir maraqlı tərəfi də televiziyaçılarının həmin günlər ard-arda nümayiş etdirdikləri milli filmləri-mizdlir...

O filmlərdən birinin məşhur personajı demişkən, hətta o qədər adətəkdə olmuş ki, gözlədiyimiz film televiziyalarda nümayiş etdirilməyəndə də internetdə tapıb baxırıq. Təki, bayram ənənələri pozulmasın. Ovaqatımız yerində olsun...

Əksəriyyəti sovet dövründə çəkilib bu filmlərin... Çoxu rəngsizdir. Yeni texnologiyaların karameti sayəsində ersəyə gələn və müasir tamaşaçının gözü öyrəşən indiki yüksək keyfiyyətli təsvirlərlə müqayisədə bu filmlərdəki görüntü də, səs də xeyli geri qalır. Üstəlik, hərsinə uşaqlığımızdan bəri ən azı iyirmi-otuz dəfə baxmışıq. Kitablarını oxumuşuq. Az qala hər epizodunu əzbərləmişik. Hansı kadr-dən sonra hansının gələcəyini də əvvəlcədən bilirik.

Di gəl ki, bu filmlər bizim üçün yənə öz marağını itirməyib. Hər dəfə onlara yeni bir nəzərlə baxırıq. Və qəribəsi budur ki, hər baxdığımızda da bu filmlərdə indiyə qədər gözümüzdən qaçmırsansa hansısa məqamı ilk dəfə kəşf edirik.

Bu filmlərdəki bir çox replikalar dilimiz zərb-məsələnə çevrilib. Biri nəssə yerləş söz danışanda, dərhal Məşədi İbad yazdıma düşür: “Əşi, heç hənanın yeridir?” Yaxud kiminsə bir başqasına yazılı mətn diktə etdiyini görəndə dərhal “Ul-duz” filminin ali qələmi komik qəhrəmanı gəlir ağılmıza: “Möhşün, yaz!” Və ya sənətdən naşı, yarımçıq birinin gördüyü işi yarıtmayıb üstəlik, yüksək xidmət haqqı üçün yaxadan asılıdırğa şahid olanda “Bəxtiyar” filmindeki restoran kontrabasçısını necə xatırlamayasən: “Əlimdən gələnə elədim, pulumu kim verəcək? Pulumu verin!!!”, “Uşaqlığın son gecəsi”ndən “Məsələ sosiskada deyil e, adam gerek “vniyatelnı” olsun”, “Şerikli çörək”dən “Uşağda fərasətə bax”, “Qayınana”dan “O quş deyil, xalis bayquşdur”, “Bəyin oğurlanması”ndan “Sənə əjdaha lazımdı?”, “Əhməd haradadır”dan “Oğlumu axırdım, dostumu tapdım” və daha nələr...

Birdirmi, beşdimi?! Baxırsan dodəğin qaçır, xatırlayırsan eynin açılır, dost çevrəsində, doğma insanların əhatəsində yerinə düşən bir məqam gələndə bu ifadələrdən birini şux zarafat kimi atırsan ortaya, həmin əhvalı düzəlir.

İlk baxışdan adı sözlərdir. Amma mahiyyətinə vəranda görürsən ki, yox, bu adı sözlərin hər biri milsiz istedaddan pöhrələnir. Filmin digər epizodları ilə üzü kişidə bağlıdır. Və bunlar tamaşaçını güldürməkdən daha çox düşündürməyə hesablanır. Baxdıqca, xatırladıqca gülürsən, güldükcə də düşüncərsən və müəyyən bir nəticəyə gəlirsən. Beləliklə, istedad öz məqsədinə çatır.

O filmləri ersəyə gətirən yaradıcı insanların - rejissorların, ssenaristlərin, operatorların indiki kimi ən mükəmməl texniki avadanlıqları yox idi. Filmləri, belə baxanda, ən sadə texniki vasitələrle, min bir zəhmət hesabına çəkib montaj edirdilər. O filmlərin ssenarisini yazanlar da, rolları canlandıran aktyorlar da indiki qədər yaradıcı azadlığa malik deyildilər. Çox şeylər sovet senzurasının qayışından keçirdi. Amma hər şeyə rəğmən o insanların həssas yaradıcı qəlbi, tükanmaz istedadı və mədəniyyət tarixi qarşısında məsuliyyət hissi vardı...

Ona görə də yaratdıqları indiyə qədər yaşayır, nəsillər dəyişir, amma onları yənə tanıyırs, sevilir, ifaları dillər əzbəri olaraq qalır.

Tarix üçün yaşamaq, tarixdə yaşamaq da ələ bu deyilmi?!

✧ ✧ ✧

Sovet rejimi yaradıcı istedadı buxovlamışdı. Yazıçı və şairlərimiz, rejissorlarımız, aktyorlarımız, rəssamlarımız, bastekarlarımız xeyallarının bütün gücünü sənətə gətirə bilmirdilər. İster-istəməz siyasi quruluşun cizdigi ideoloji sərhədlər nəzərə alınmalı idi. Öndən o tərəfə adlaya bilməzdin.

Tariximiz, xalqımızın mədəni dünyası, cəmiyyətdə ədalətin zəfəri üçün naqis hallara qarşı mübarizə ilə bağlı indi də böyük sevgi ilə baxdığımız “Nəsimi”, “Babək”, “İstintaq”, “Bir cənub şəhərində”, “Uzaq sahillərdə” kimi filmlərimizin yaranması və Moskvanın senzurasından keçməsindən ötrü ulu öndər Heydər Əliyev ötən əsrin 60-70-ci illərində nə qədər zəhmət çəkib. Nə qədər böyük siyasi iradə nümayiş etdirib. Bu bərədə yaradıcı adamlarımızın zəngin xatirələri var. Bunu öndən ötrü xatırlayırık ki, hansısa ekran əsərini yaratmaq, tarixin hüduzsuz yaddaşında ona yer tapmaq sıradan iş deyil. Mənavi dəyərlərimizə çevrilmiş bu filmlərdəki adı bir epizodun ustalıqla alınması və senzurdan qorunmasından ötrü ömrünün illərini sərf edənlər olub.

Dövlət müstəqilliyimizə qovuşanda səvindik ki, artıq yaradıcılıq öndükdə ideoloji qadağalarl axradda qalıb. İndi sənət adamlarımız dünyaya səs salası mükəmməl əsərlər yarada biləcəklər. Uzun illər ərzində Azərbaycanda formalaşmış yaradıcılıq məktəbləri, zəngin sənət ənənələri bu ümidimizi daha da böyüdüdü.

İstiqbalımızla bağlı bir çox ümidlərimiz özünü tezliklə doğrultmağa başladı. Azərbaycan cəmiyyət həyatının bir çox sahələrində müstəqillik nəmətindən bol-bol barındı. Xalqımız öz taleyinin, halal sərvətlərinin sahibinə çevrildi. Ölkəmiz zəngin imkanları hesabına inkişaf etdi, gücləndi. Ulu öndər Heydər Əliyevin milli inkişaf kursunu uğurla davam etdirən Prezident İlham Əliyevin yürütdüyü məqsədyönlü siyasət hesabına tarixinin ən qüdrətli çağlarına yetişdi.

Bu inkişaf, yüksəliş vətənin abadlığı mənzərəsi ilə, insanların gündən-günə yüksəlmə rifahı ilə, bütün dünyaya açılan tərəqqi qapıları ilə, cəmiyyətin mədəni inkişafı ilə hər bir vətəndaşımızın həyatında özünü hiss etdirir. Dövlət müstəqilliliyi Azərbaycanın sosial-iqtisadi həyatında böyük bir intibah səhifəsi açdı.

Sənət, yaradıcılıq bu intibahın öndündə getməli idi...

Amma bu intibahı yaradıcılıq sahəsində, xüsusi milli kinomuzda, teatrımızda, musiqimizdə, teleradio efirimizdə görə bilmədik. Daha doğrusu, inkişaf adına böyük dəyişikliklər müşahidə etdik, amma bu dəyişikliklər daha çox kəmiyyət artımı hesabına baş verdi.

Azərbaycanda televiziyaçılarının sayı artdı. Amma heç biri ənənəvi televiziyaçılıq səviyyəsinə gəlib çataraq bu sahədə yeni peşəkartlı dəyərləri formalaşdırı bilmədi. Bu yeni televiziyaçıların formalaşdırıldığı əsas “dəyər” məneviyyatımızı zəhərləyən düşükləşlər, efrirdən evlərə sirayət edən toyxana əhvalı oldu.

Bir-birinin ardınca yeni teatrlar formalaşdı. Dövlətimiz də onlara lazımi dəstəyi verdi, amma onillər əvvəlın biletləri əl-əl axıtarılan, tamaşaçı alqısından salonlar titrəyən səhnə əsərlərini daha görə bilmədik.

Hərəsi bir kamera götürüb filmlər çəkən, müxtəlif mövzularda ssenariləri ekranlaşdırıran xeyli sayda prodakşn qurumları, özəl kinostudiyalar yarandı və xeyli sayda filmlər lente alındı. Bununla belə, mədəniyyət tariximizdə əsl hadisə yərardan filmlər eərşə çəkildi. Əvəzinə bir-birinin uğursuz təkrarı olan ucuz seriallar, bəsit komediyalar bütün həyatımızı işğal etməyə başladı.

Bir sözlə, cəmiyyət artdı, keyfiyyətə irəliləmək əvəzinə bir az da geri getdi!

Və fərqnə varıb vəziyyətin dəyişməsi üçün nələrsə etməmək, kütlələrə böyük təsir gücünə malik bu sahələrlə birgə milli məneviyyatımızın da hara qədər aşınacağını təsəvvür belə etmək olmur...

✧ ✧ ✧

İlk baxışdan hər şey öz minvalındadır. Serialları çəkilib və televiziyalarda nümayiş etdirilir. Bu seriallarda oynayan aktyor ko-

mandası formalaşır. Onları düzüb-qoşan ssenari müəllifləri, rejissorlar, operatorlar, texniki personal yetişir. Bu sahədə fəalliyət göstərən ali təhsil müəssisələri də hər il onlarla müntəxəssis yetişdirir. Üstəlik, Azərbaycan gəncləri indi tək ölkəmizdə yox, dünyanın ən nüfuzlu yaradıcılıq məktəblərində təhsil alaraq sənətin inceliklərinə yiyələnmək imkanındadırlar.

Demək olar ki, hər gün bir-birinin ardınca təqdim olunan komediyaların efrir anonsları da eşidirik. Yolumuz üstündəki böyük küçə reklamlarında onların əlvən görüntüləri dəyir gözümüzə. Kinoteatr kassalarında, onlayn bilet satış portallarında bu komediyalar od qiymətinə bilet satılır. İnsanlarımızın böyük hissəsinin, çox şükür, maddi imkanları çatır, neçəyə olur-olsun, bilet alıb kinoteatrlarda o filmlərə baxmağa gedirlər. Evdəki teleseriallar öz yerində, indi kinoteatrlarda aileliklə, doğma insanlarla film seyrində insanların iztirahətinin xoş bir parçasına çevrilib.

Hiss olunur ki, əyləncə sənayesi şəkələşmiş halda inkişaf etməkdədir. Bir tərəfdən kameralar durmadan işləyir. Başqa tərəfdən, kamera öndükdə aktyorlar nəssə gülməli hərəkətləri, mətnə qəsdən daxil edilmiş eyhamlı sözləri, bəzən “qurşağdan aşığı” səfirləti replikaları ilə diqqəti cəlb etməkdən ötrü dəridən-qabıqdan çıxırlar. Bu bir tərəfdən də marketinq kameraların çəkdiikləri “zəka məhsulu” adı ilə tamaşaçıya satılır. Kinoteatrların, televiziyaaların satış vasitəsi kimi bu şəkədəki rolu və mənəfatı də ki, öz yerində...

Bütün bunlar çox yaxşıdır. Qoy olsun. Pis olan bəzi budur ki, bu şəkəbinin mərkəzində dayanıb onu öz hələsində hərəkət etdirməli olan əsl istedad, əsl sənət belə bir şəkəbdən iraq düşüb. Bu dəyərlərin iksisi də yaradıcılıq prosesindən tən kənərdə boyunbükük durumda qalıb, kiminsə onların halına yanacağı vaxtı gözləyir.

Sizce, o vaxt artıq yetişmədimi?! Milli kinomuzun gələcəyi bərədə düşünmək zamanı deyilmi?! 27 ildir müstəqillik. Bu, yətinərinə böyük tarixdir. Bəs həni bu illərdə dünyaya çıxarmaq üçün çəkilmiş bir filmimiz?! Həni bu illərdə yetişmiş sənət nəhənglərimiz?! Əgər film korifeyləri dəyərək yənə də ağılmıza köhnə filmlərimizdən biza təniş olan sənət nəhəngləri gəlsə, deməli, onlar səviyyəsinə heç olmasa yaxınlaşmış aktyor nəslinə belə yetişdirə bilməmişik.

Yetişdirə bilməmişik ona görə ki, kifayət qədər rejissor, aktyor, aktrisa, film boluğunda janrından asılı olmayaraq ciddi bir sənət əsəri ortaya qoyulmur. Tamaşaçı ona təqdim edilən yeni filmlərə ciddi yanaşmır. Çünki bu filmlərin özü də qarşıya ciddi məqsədlər qoymur. Tamaşaçı nəsilərinin yaddaşında, mədəniyyət tarixində əbədləşmək niyyəti güdmür. Çəkildi, biletlər satıldı, göstərilirdi, baxıldı - vəssalam, ele həmin andan da yaddan çıxdı getdi!

Bu gün milli kinematografiyamızın çəkdiiklərinin 90 faizindən çoxu öz ömrünün məhz belə bir ardıcılıqla yaşayıb başa vurran bayağı seriallardır, ehtökən komediyalardır. Çəkirlər, nümayiş etdirilir, tamaşaçı da qeyri-iradi baxıb boş-boş gülmür.

Amma nəyə gülmür, baxdıqları ona nə verir, hansı tərbiyyəvi dəyəri əsləyir, bu komediyaların yaddında nə qalır, onlardan özü üçün hansı nəticələri çıxarır, bax budur əsas məsələ.

Biz nəyə gülmürük?!

Budur əsas sualı...

✧ ✧ ✧

Rəziləşsərim ki, bazar iqtisadiyyatı dövründə yaradıcılıq da bir biznesdir. O serialları, komediyaları çəkənlər bundan gəlir götürməyə cəmlənir. Bu, bütün dünyada belədir. Kütləvi mədəniyyət ərasında əsl sənətin bayağı yaradıcılıq “məhsulları” qarşısında mövqeyinin zəifləməsi indi başqa öl-

kələrdə də ayrı-ayrı tanınmış adamların nərahətliyinə səbəb olan qaçılmaz reallıqdır.

Bu reallığı dəyişmək olarmı, olmazmı, - düzü bilmərim. Bildiyim təkcə budur ki, istənilən reallığı cəmiyyətin ümumi faydasına yönəltmək mümkündür. Necə ki, sovet rejiminin yaradıcı adamlara qarşı ən amansız vaxtlarında da əsl sənətkarlar kiçik ideoloji nəfəsliklərlə böyük sənətə həyat qazandıra bildirdilər. Ən primitiv mövzularda da dahiyanə bir ustalıqla xarakterlər və tiplər dünyası yaratmağa, cəmiyyətdəki naqisliklərin üzərinə yeriməyə, insanlara ümid verməyə, onları xeyirin şər üzərində qələbə qazanacağına inandırmağa müvəffəq olurdular.

Bəs yaradıcı adamlarımız indi niyə belə bir ustalıq göstərə bilmirlər?!

Bəym sənət ele allə münacışlərəlini, ər-arvad xəyanətlərini minimalist şəkildə ekranlaşdırmaqdan, tamaşaçılara güldürmək üçün şiti-şoru çıxarılan zarafatlardan, vulqar ifadələrə bol-bol yer verməkdən ibarətdir?!

✧ ✧ ✧

Novruz bayramı günlərində həyat yoldaşının televizorda seriala baxa-baxa əsəbiləşməsi diqqətimi çəkdi. Gördüm, kimlərinə qarəsina gileyənlər. Səbəbini soruşdum. Dedi, axı əsəbiləşməyəsən neyləyəsən?! Bu serialları çəkənlərin məqsədi nədir, görəsən?! Məgər Azərbaycanca xoş nələrsə yoxdurmu, bir dəfə də bu seriallarda onları göstərsinlər?! Daha nə qədər xəyanət olar?! Nə qədər ailə davaları baş verər, valideynlərə övladlar arasında qovqalar yaranar?! Nə qədər cinayətkar göstərlər, narkoman obrazı canlandırır-lar bu seriallarda?

Düzü, ona qədər seriallarımızı sistemli şəkildə izlədiyim heç olmamışdı. Ele evdə xanım baxanda mən də ayrı-ayrı epizodlara öləri yerə yetirdim. Onun bu tənqidi münasibətindən sona qərara gəldim ki, vəziyyət necədir, ətraflı öyrənim və imkan

Qurban Səid tənəllüslü Azərbaycan yazıçısının məşhur “Əli və Nino” əsərinə ekran həyatı verməklə başqaları üçün nümunə göstərmişdi.

Bes bu gözəl, faydalı təşəbbüsəlin film sahəsində çalışan şəxslərimiz tərəfindən davamı hani?!

Cəfər Cəbbarlının hələ pyeslərini demirəm, bir neçə hekayəsini ard-arda düzsən, ən gözəl həyat dramının ssenarisini alınar. Əbdürrəhim bəy Haqverdiyevin eyniadlı kiçik bir hekayəsindən rejissor Ramiz Həsənoğlu 1993-cü ildə “Ac həriflər” kimi şədevri yaratmışdı.

Əgər illah komediyaya çəkmək lazımdır-sa, tamaşaçı komediyaya baxıb əylənmək istəyirsə, nə məzmunu, nə mənası, nə ideya-bədi qayəsi bilinən söz yığınıni canlan-dırmaqdasna, bu cür əsərlərə həyat vermək daha faydalı olmazmı?!

Mirzə Fətəli Axundov, Nəcəf bəy Vəzirov, Yusif Vəzir Cəmənzəminli, Mirzə Cəlil kimi klassiklərimizin yüngülvəri improvizat-larla, lazım gələrsə, müəyyən müasirlik ele-mentləri ilə çox asanlıqla komediyə, serial ssenarisinə çevrilə biləcəkdram əsərləri, hekayələri varkən düşükl mətlərlə ətrafında çıxarılmış hoqqaqları tamaşaçılara sırmağa nə hacət?!

Ayıb deyilmi?!

Ermənistanın təcavüzü ilə üzleşən, müharibə şəraitində yaşayan, qarşısında işğal edilmiş torpaqlarımızın azad olmasına kimi tale yığınca bir məsələ dayanan Azərbaycan cəmiyyətinin indi qəhrəman xarakterlərinə çox böyük ehtiyacı var. Müstəqilliyimiz və ölkəmizin ərazi bütövlüyü uğrunda canından keçmiş hər şəhidimizin taleyi böyük bir qəhrəmanlıq dastanıdır. Bəs niyə bu obraz-lar filmə gətirilmir?! Televiziyaaların proqram setkəsində həftə ərzində 30-a qədər serial gedir. Amma arzuladığımızı bir qəhrə-man obrazını da o seriallarda görə bilmirik. Qarabağın adı birçə dəfə də tutulmur.

Vətəndaş sözü - yazıçı mövqeyi

Əslində biz nəyə gülmürük?!

olsa, müşahidələrimi qələmə alım. Öndən sonra düz bir həftə axşam sərasər onunla yanaşı əyləşib milli telekanallarımızda nümayış olunan serialları izləməyə başladım. Düzü, təəssürlərim çox mayus etdi. Dövlətimizin milli film sənayemizin inkişafı məqsədilə hər il büdcədən ayırdığı yüklü miqdarda pulun necə istədsadız, insafsız və məsuliyyətsizcəsinə havaya sovrulmasına üzülürdüm!..

Dəyərli oxucum düşünməsin ki, serial-ların çəkilməsinə qarşıyam. Əslal! Bu ya-radıcılıq forması yeni dövrün vəzkeçilməz mədəniyyət hadisələrindəndir. İndikiilər çox olmasa belə, seriallar bizim uzaq gənclik illərimizdə də əra-sıra çəkildilər. Məsələn, rejissor Tatyana Lioznovanın Yulian Semyonovun eyniadlı siyasi detektiv romanı əsasında 1973-cü ildə çəkdiyi 12 seriyalı “Baharın on yeddi anı” filmi müasir serial-ların sələflərindən sayıla bilər. Yaxud Azər-baycan televiziyaasının rejissoru Tariyel Vəliyevin Aslan Qəhrəmanovun ssenarisi əsasında çəkdiyi “Səni axtarıram”, “Bağış-la”, “Səndən xəbərsiz” trilogiyasının hər se-riyasını milyonlarla Azərbaycan tamaşaçısı illərlə böyük intizar içində gözləmişdi və ele indi də gözləyir.

Dünyanın əksər inkişaf etmiş ölkələrində seriallar çəkilib, nümayiş etdirilib, hələ başqa ölkələrə də yayılır. Müasir insanların həyatını idarə edən bu yeni yaradıcılıq for-ması hansısa mütrəqəti ideyaların aktual-laşması, mənavi dəyərlərin, adət-ənənələ-rin, ana dilinin qorunması və təbliği, xalqın milli özünəməxsusluqlarının nümayiş, mədəniyyətlərin dialoqu sarıdan çox güclü tə-sir vasitəsidir.

İllər öncə Rusiya şəhərlərinin birində hotel inizatibçisinin Türkiyədə çəkilmiş və Osmanlı tarixindən bəhs edən “Möhtəşəm yüzli” serialının rus dilindəki dublyajına baxıb sentimental səhnələrdən kövrəldiyini görəndə, rus millətindən olan digər şəxs-lərin də bu serialdan məftunluqla danışdıqla-rına şahid olanda, düzü, heyvərtə gəlmis-dim. Bu, zəngin yaradıcılıq ənənələrinə malik rusdillə arealda türk tarixinin, türk mə-dəni dəyərlərinin ən yüksək səviyyədə tə-qdimatı demək idi. Türk qarışmalarının janrın yaratdığı imkanları düzgün dəyərləndirərək bundan həm siyasi, həm ideoloji, həm mə-dəni cəhətdən lazımcına bəhrələnmə bilmis-dilər və yənə də bəhrələnməkdədirlər. Hələ yüksək peşəkariqlə çəkilənlər bütün dün-ya-da satılan bu serialların müəlliflik hüquq-u-nun studiylərə qazandırıldığı böyük pullar-dan danışıram. İndi Rusiyada da müxtəlif şəxsiyyətlər, maraqlı tarixi hadisələr haq-qında təbliğati, informasiya müharibəsi ele-mentləri ilə zəngin seriallar çəkilib.

Bəs belə seriallarda bizdə niyə çəkmək mümkün olmur?! Biz niyə dövlətimizin sözünü, tarixi haqiqətlərimizi serialların dili ilə dünyaya çatdırı bilmirik?! Məgər Ata-beylər, Səfəvilər, Şirvanşahlar və başqa milli dövlətlərimizin, İrəvan xanlığının və di-gər xanlıqlarımızın tarixi həyatı, Qacar, Na-dir şah dövrü və daha nələr bir-birindən dəyərli gədvərlər üçün mükəmməl ssenari deyilmi?!

Bura bu il 100 illiyini qeyd edəcəyimiz Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin 23 aylıq möhtəşəm tarixini ona görə əlavə etmərim ki, çox sağ olsun, Arzu xanım Əliyevanın baş prodüser olduğu Bakı Media Mərkəzi Heydər Əliyev Fondunun dəstəyi ilə artıq belə bir filmin çəkilişlərinə başlayıb. Bu mərkəz indiyə qədər “Hədfə Bakidir. Hitler neft uğrunda döyüşü necə uduzdu”, Əlimə-dən bəy Topçubaşovun rəhbərliyi ilə Paris Sülh Konfransına ezam edilən nümayəndə heyətinin kəsməkeşli taleyindən bəhs edən “Əbedi ezamıyım”, “Multikulturalizm ill”ne həsr olunduş “Bir günəş altında” və digər sənədli-bədii filmləri də çəkib. Bütün bunlar bir nümunədir.

Bundan əvvəl isə Heydər Əliyev Fondu-nun vitse-prezidenti Leyla xanım Əliyevə

AZƏRBAYCAN

tiqəmətləri də məhz Qarabağ olmalıdır...

Demək, yazdıqlarım hələ yetərli deyil, ele mən də az yazmışam...

Amma gəlin son 30 ilin küll halında bütün yaradıcı mühitini - dramaturgiyanı, poeziyanı, nəsrli, lap ele kinodan rəsma qədər incəsənətin bütün sahələrini Qarabağ möv-zusu kontekstində təhlil edək.

Yeterlidirmi?

Bu sualı səsləndirməyin özü əbəsdir...

Ədəbiyyatımızdan, kinematografiya-mızdan, mədəniyyətimizdən “Qarabağ əti-ri”ndən başqa hər qoxu gəlir və özü də bu iylər əksər hallarda insanı iyrendirir...

✧ ✧ ✧

Bir anlıq düşüncə: 20, 50 ildən sonra in-diki serialları, filmləri, televiziya verilişlərini arxivdən çıxarıb tarixi onlardan öyrənmək istəyənlər düşüncəmzlərimi ki, ata-babaları-mız gör necə qeyri-ciddi adamlar olub?!

Bunların həyatına bax, məişətinə bax, bir-birinə münasibətinə bax, maraq-larına bax...

✧ ✧ ✧

Çox tez-tez eşitdiyimiz köhnə bayatı növbəti dəfə səsləndirilə bilər ki, “bazar belə istəyir”, “tamaşaçının baxmaq istədiyi budur”. Zənnimcə, bu səhbətlər istedad ka-sadlığına haqq qazandırmaqdan ötrü orta-ya atılan mənasız təzisləridir.

Birincisi, intellektual bazarın mahiyyəti xeyli fərqlidir. Bu bazarın satıcısı piştaxtaya çıxardığı düşüncə məhsulunun yaxşı pula gətirməsini düşüncəyə bərabər onun ictimai faydasını düşüncəyə da qalmalıdır. Auditori-yanın zövqünü, dəyərlərini formalaşdırmalıdır. Məhsulun keyfiyyətini gətдикcə aşağı salmaqdasna, əksinə, mümkün qədər yük-səltəmk bərədə düşünməlidir. Yaradıcılıq məhsulu kartof-soğan deyil ki, dadını, keyfiy-yyətini, istehlakçının həyat və məişətindəki rolunu əsrlərə itirməsin. Tamaşaçının, din-ləyicinin, oxucunun mədəni səviyyəsi, tele-

ki, leksikonumuzun ən işlək ifadələrindən birinə çevrilmiş iki kəlmə ilə söyləsək, “yo-la verir”. Və bu havəs başqa ucuzluqları da çəkib ardınca gətirir.

✧ ✧ ✧

“Axırıncı aşırım” filmindeki Kərbəlayının səsinə xatırlayırsınızmı? O, burada milli ki-nomuzun ən milsiz rollarından birini ya-ratmış mərhum Adil İsgəndərovun öz səsi deyil. Rolu Yusif Vəliyev səsləndirir. Adil müəllimin səsi bu rol üçün çox incə idi. Am-ma Yusif Vəliyevin səsi zəhmildir, gəltilən-dir, qulaq asanda ele bilirsən Kərbəlayının boğazına bığilib.

Deylənə görə, film çəkilandə Adil İsgəndərov Yusif Vəliyevlə müsliş imiş. Am-ma təkəid edib ki, Kərbəlayı rolunu mütləq gərəkd Yusif Vəliyev səsləndirsən. Adil İsgəndərov sənətinin ən nüfuzlu avtoritetlə-rindən idi. İstəsəydi, rolu öz səsi ilə də “yo-la verərdi”. Hətta buna görə ona “gözlən üstə qaşın var” deməzdi. Amma eledə də Kərbəlayı obrazı bu qədər mükəmməl alın-mayacaqdı. Sənətdə bütün məqamların bir-birini uğurla tamamlaması bax budur.

İndiki filmlərimizi çəkənlərin, o filmlərdə rol alan sənət adamlarımızın çoxu tanışla-rımdır. Onları hər fürsətdə sual yağışına tu-tub keyfiyyətin niyə gətdikcə geri gətirmə-sin səbəblərini aydınlaşdırmağa çalışıram. Deyirlər, bəzən rejissor güclü olanda aktyor heyəti zəif olur. Yaxud güclü aktyor heyəti formalaşanda naşı rejissor elində qalır. Bunların hər ikisi bir-birini uğurla tamamlə-yəndə da ssenarinin zəifliyi normal bir iş ortaya çıxarmağa engel törədir.

Əksər prodüserlər, rejissorlarsa serial-lara peşəkar aktyorları çəkəmkdə maraqlı deyillər. Çünki peşəkar aktyora günlərə da-vam edən çəkilişlər qarşılığında normal co-norər ödənməlidir. Ona görə də mümkün qədər az xərclə mümkün qədər çox gəlir götürməklə ötrü təsadüfi adamları çəkməyə üstünlük verirlər. O adamları ki, tanı-nıb məşhurlaşmaq xatirinə qəpiq-quruşa da çəkilməyə razıdırlar. Atalarımızsa yaxşı deyib: “Ucuz etin şorbası azmad”.

✧ ✧ ✧

Televiziya rəhbərlərinin çoxu ilə yaxın münasibətlərim var. Amma haqiqət həqi-qətdir! illərdir bu mövzuda yazılır. Efrdəki nöqsanların aradan qaldırılmasından ötrü ictimai qınaqlar irəli sürülür. Amma bütün bunlar hələ də özəl televiziyaalarımızın halı-na təfəvvit etmir.

İllər öncə Azərbaycan Prezidenti Admi-nistrasiyaasının rəhbəri, akademik Ramiz Mehdiyevin ölkəmizin efr məkanını ilə bağlı fundamental xarakterli məqaləsi dərc edil-mişdi. Aparılan təhlilin elmi mükəmməlliyi, irəli sürülən tənqidi fikirlərin əsaslılığı ilə, necə dəyərlər, qəlbimizdən tikan çıxaran bu məqalə təkca vəziyyətin ümumi təsviri və sağlām tənqidlə məhdudlaşib qalmırdı. Mövcud nöqsanların aradan qaldırılmasında ötrü bir çox tövsiyələr də verildi. Məqa-lənin əhəmiyyətini artıran əmil həm də o idi ki, bunu Ramiz Mehdiyev statusunda gör-kəmli ictimai-siyasi xadim qələmə almışdı və burada əks olunan təzislər həm Azər-baycan dövlətinin baxışlarını, eyni zaman-da bütün ölkə ziyalıllarının maraqlarını, arzu və istəklərini əks etdirirdi.

Gözləyirdik ki, özəl televiziyaalarımız heç olmasa bundan sonra vəziyyəti düzəlt-mək üçün nələrsə edələr. Amma əfsus ki, bu, baş vermədi. Telekanallarımız vətən-dəşlərimizin intellektual inkişafı üçün öz mövqelərini ortaya qoymalı idilər. Əksinə, sanki vəziyyəti bir az da pisləşdirməkdən ötrü bir-biri ilə yarışa çıxdılar.

Ötən ilin oktyabrında Azərbaycan Res-publikaası Prezidentinin köməkçisi Əli Həsənovun sədrliyi ilə “Azərbaycan ədəbi dilin qorunmasında və inkişafında KİV-in ro-lu” mövzusunda keçirilən, aktual problemləri gündəmə gətirən və onların aradan qaldırılmasından ötrü konkret vəzifələr müəy-yənləşdirən konfrans da televiziyaalarımız, radiolarımız bu təsir etmədi. Aradan bir neçə ay keçib, veriliş mövsiylərinin masu-liyyətini anlayan, onlardan bir nəticə çıxar-an hələ də gözü dəymir.

Yənə efrdə bütün günü ça-çağırdır, şı-dırğı rəqslərdir, dirindirgdi, qüsurlu nitqi, yontalməsni ləhcə və şivəsi ilə xalqa əxlaq dərsi keçən toyxana əhildir. Nitq mədəni-yəti, ekran-əfir etikası bərədə bilgiləri bir yana qalsın, heç tamam-kamal orta təhsili də olmayan müğənni-aparıcılardır...

Hansı kanala baxırsan, hamı bir-birinə qonaq gedir...

Efrdən mətbəxin yanıq qoxusu gəlir...

Ən dözülməzi isə efririn Azərbaycan gəncliyi üçün yaradığı qorxulu dəyərlərdir. Görürsən, gözəl, gənc qızlar, cəmi iki-üç məhnəsi ola, ya olmayə. Hələ heç albomu da yoxdur. Nə səsi bir səssiz, nə ifa tərzini, nə de oxuduğu məhənnin musiqisi və sözləri... Amma gözəlliyi və bu gözəlliyə məft-un olmuş sponsorunun səxavəti sayəsində 20-22 yaşından artıq bir insanın ömrü boyu çatı bələycə bütün maddi imkanlara sahib-dir. Villaların dədəbəbəsi, avtomobilin markası, geyimlərinin şıqlığı, həyat tərzinin tēmtrəği göz qamaşdırır. Televiziya da büt-ün bunları bəz-bəhlə nümayiş etdirir. Də-yər kimi asılmağa çalışır.

İndi bütün bunlara baxan başqa gənc və gözəl qız balalarınıx mənə doğru həyat tə-rzi bilib əsl zənginlik mənbeyini - kitabı, dəf-təri bir kənara tozlamaql

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti - 100

Keçmişini öyrənməyən gələcəyini qura bilməz!

Tarix təkrarlanır, odur ki, olmuşları öyrənilə lazımı nəticə çıxarmaq və bir daha səhv etməmək üçün növbəti mərhələlərdə nəzərə almaq vacibdir!

XX əsrin əvvəllərində Azərbaycan xalqı böyük zəhmət və qurbanlar bahasına dövlət müstəqilliyi qazandı.

Lakin Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin ömrü cəmi 23 ay oldu...

Ötən əsrin sonlarında qazanılan dövlət müstəqilliyi də eyni aqibəti yaşayacaqdı. Əgər ulu öndər Heydər Əliyev xalqın arzu və tələbi ilə yenidən ölkə rəhbərliyinə qayıdaraq Azərbaycanı parçalanmaqdan,

dövlət müstəqilliyini isə məhv olmadan xilas etməsəydi!

Uzun asrlərdən sonra qazanılan və yaşadılan, əbədiyyə çevrilən dövlət müstəqilliyi hər birimiz üçün müqəddəs və əzizdir!

Varisi olduğumuz Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin 100 illik yubileyini Prezident İlham Əliyevin 10

yanvar 2018-ci il tarixli sərəncamı ilə bu ildə təntənə ilə qeyd edəcəyik. Şərəfli yubileyə hazırlıq dövründə müstəqilliyin özü və sonrakı taleyi ilə bağlı müxtəlif mətbu orqanlarda gedən məqalələrin kiçik bir qismini qəzetimizdə dərc etməklə baş verənlərə yenidən diqqət çəkirik! Oxumaq, bilmək və nəticə çıxarmaq üçün!

Erməni məsələsi

Behs edəcəgimiz şey bu günlərdə mətbuat səhifələrini işğal edən məruf məsələ degildir, əsil erməni məsələsidir. O erməni məsələsi ki, türklük üçün pek böyük əngəlləri mövcib olmuşdur. O məsələ ki, türk-rus mücadiləyi-tarixiyyəsində pek məşum bir rol oynamışdır. Türk dünyasına zərər yetirmişdir. Ermənilər üçün də mövcibi fəlakət olmuşdur.

Bolşeviklər iddia ediyorlar, ehtimal bəziləri də inanıyorlar ki, çarizmin qullandığı siyasəti bolşevizm artıq təbiiq etmiyor. Milli məsələləri tamamilə başqa bir yolda həll ediyor. Demək ki, erməni məsələsi də başqa türlü həll olunuyor. Halbuki, dəyişən yalnız rəng və ünvandır. Qızıl Rusiya təbiiq elədiyi siyasətdə, dönə-dolaşa qara və yaxud bəyaz Rusiyanın üsullarını qullaniyor.

Lozan konferansı əsnasında son təşəbbüs edilmiş "Erməni yurdu" haqqında bir qeyrət daha göstərilmişdi. Bu təşəbbüs boşa çıxınca Çiçerin erməni mürəxxəsərinə Rusiyada bir "yurd" təklif eylemişdi. Bu yurd Don nəhri havasında təsvüvü olunuyordu. Don vilayətinin mərkəzini təşkil edən Rostov şəhəri yaxınında Naxçıvan namində bir şəhər vardır. Bu şəhər ermənilərə məskundur. Bu ermənilər eski sənələrdə hərbi-ümumiyyə təşkil edən Rusiya tərəfindən Türkiyə əleyhinə qiyama sövq olunan və nəticədə yerləş-yurdsuz qalan mühacirlərdir. Demək ki, tarix təkrərr ediyor. Vaxtilə çarizmin yerləşdirdiği erməni mühacirləri şimdi də bolşevizm tərəfindən himayə olunuyor. Çarizm yalnız Don vilayətində erməni qəsbəsi vüqda getirməklə qalmamışdı. Mavərayı-Qafqasıyadakı erməniliği dəxi təqviyyə eylemişdi. Türkiyədən hicrət edən erməniləri burada yerləşdirmişdi. Çarizmin Qafqasıyada istinad eylediği millət ermənilər idi. Rus kapitalizminin, rus kolonizasyonunun yol başçısı erməni

nı üfəfası və erməni möhtəkirləri idi. Çarizmin müavinət və himayəsile onlar gerek Tiflis və gerek Bakıyı erməniləşdirməkdə idilər. Şimdiki halda dəxi bolşevik "Çeka"sının, Moskva trestlərinin, kommunist müəssisələrinin ən sadiq ajanları ermənilərdir. Erməni partiləri, ictimai təşkilat müəssisələri tamamilə rus ağuşuna atılmışlardır, nıcatlarını Rusiyadan görüyorlar. Daşnaq-saqanların rəsmən inhilal edib Kommunist firqəsinə illitəhq eyledikləri bir əmri-vaqedir. Bunların reislərindən və məfkurəçilərindən bulunan Kaçəznuni bir risalə nəşr eylemişdi. Bu risaləsində o, Rusiyadan və kommunizmdən başqa erməniləri qurtaracaq bir nıcat yolu qalmadığını isbat ediyormuş. Amerikada, Bəlqariyada və s. məmleketlərdə intişar edən müxtəlif erməni qəzetləri bolşevik Rusiya ilə anlaşımayı tervic ediyorlar. Daşnaqlardan bir qismi Ermənistan istiqlalı üzərində hala ısrar ediyormuş. Bunlar şimdi bir əqəliyyət təşkil ediyorlar. Amerikada çıxan erməni "**Paykar**" qəzetəsi bu məsələyi izah ediyordu. Diyorduk ki, "Rusiya əleyhinə olmaq üçün bolşevik sisteminin müvəqqəti olduğunu iddia eylemək kafir degildir. Bolşevizm müvəqqəti ola bilər, fəqət Rusiya daimidir".

Bu millət nə qədər tələsədi ki, reisləri kendisinin qonşuları ilə vuruşdurdular. Rusiyaya güvəndilər. Hadisələrini fəcəyətli və fəlakətli cərəyanına terk edilsə də ayılmadılar. Yalnız türklərin degil, gürcülərin dəxi ədavətini qazandılar.

"Müəhic ermənilərə yurd vermək insani bir təşəbbüsdür. Bunun çar icraatı-

na bənzəməsi heç bir şeyi ifadə etməz. Suri bənzəyişlərin mənası başqa-başqa ola bilər" deyirne bilir. Fəqət sovet hökumətinin erməni məsələsində eylediği tərz-i-hərəkət bu qabilədən degildir. Tədqiq olunsarsa, görölür ki, bu səbəhat yalnız nəticələni təsadüfi bənzəyişdən ibarət qalmaz.

1918-ci sənədə oktyabr itxtilalını mütaəqib, daha Petroqradda ikən sovet hökuməti, Mavərayı-Qafqasıya baş komissarlığına Stepan Şaumyan namında bir erməniyi təyin eylədi. Bunun da bir əsəri təsadüf olduğu iddia oluna bilir. Fəqət biz bu iddiayı qəbul etməməkdə məzu-rus. Aşağıda dərc etdirmiş müühüm bir vəsiqə bu üzürlümüzün nəyə istinad eylediyini göstəriyor. İşte vəsiqə:

Xalq Komissarları Şurasının dekreti 13- Türkiyə Ermənistanı haqqında: "Əmələ və əskəri mürəxxəsələri məlumatı" № 1 1 kanunı-sani (yanvar) 1918

Xalq Komissarlar Şurası, erməni xalqına elan ediyor ki, Rusiya tərəfindən işğal olunan Türkiyə ərazisindəki erməni xalqının istiqlalı tam elan etmək surətiylə, kəndi müqəddəratını təyine səlahiyyətərdə olduğunu qəbul edər. Xalq Komissarlar Şurası, erməni xalqının tam bir hürrüyyətə bəyənə rəy edibməsi üçün

1) Türkiyə Ermənistanı daxilində bulunan əskərlərin ıxracını mütaəqib erməni xalqının əmmiyyəti-şəxsiyyə və ümumiyyəsinin təmin üçün erməni xalqı millisinin təşkilini;

Xalq Komissarları Şurası Reisi Ulyanov Lenin Millətlər İşləri Xalq Komissarı Çuqaşvili Stalin

Türkiyə Ermənistanı haqqındakı bu dekret Sovet siyasətinin müstəsna cüvəsi degildir. Bu dekret Çarizmdən təvərus edən bir məsələyi təsviyyə etmək istəyir. Herbi-Umumide Petroqrad hökuməti

list) quldur dəstələrinə başçılıq edərək bir sıra məhəlləni müsəlman ziyalılarından onları evlərinə çıxarıb kükədə güllələməklə təmizlədikdən sonra Şaumyan və ona bənzər "demokratıya rəhbərləri" görünür, bu təcrübəni onlara təbə olan komandirlər üçün kifayət qədər parlaq hesab etdilər və Əmirov Lalayevə "əks-inqlabla" mübarizə aparmaq üçün seçilmiş daşnak dəstəsi ilə Şamaxıya göndəridilər".

Yeri gəlmişkən, azərbaycanlı əhaliyyə qarşı daşnak Tatevos Əmirovun başçılığı ilə cəza dəstəsinin məhz Şaumyan tərəfindən göndərilməsi faktını bir qədər sonra Bakı Sovetinin 7 iyun 1918-ci il tarixli iclasında daşnak fraksiyasının liderlərindən biri olan Zaraf

dən ibarət "cəza dəstəsi" göndərilmişdi.

Hamazasp hələ 1905-ci il qırğını zamanı azərbaycanlıların qətlərində iştirak etmişdi. 1918-ci ilin mart-aprel hadisələrində isə o, erməni milli hərbi dəstələrinin təşkilində fəal rol oynamışdı. Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti hökuməti tərəfindən yaradılmış Fövqəladə Təhqiqat Komissiyasının materiallarından bellı olur ki, Hamazasp Quba şəhərinin sakinlərinə qarşı dəhşətli zorakılıq törətmişdi. Quballıara müraciətində o, demişdir: *"Mən erməni xalqının qəhrəmanıyam... Mən Xəzər dənizi sahillərindən Şahdağ qəder bütün müsəlmanları məhv etməyə gəlmişəm"*. Quba qəzasında Şaumyanın göndərdiyi

sədi və xarici işlər üzrə komissar vəzifələrini tutdu.

Şaumyanın başçılıq etdiyi daşnak-bolşevik rejiminin qarşısını almağa 1918-ci il mayın 28-də yaradılmış Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti (AXC) müvəffəq oldu. AXC-nin Osmanlı dövləti ilə hərbi ittifaqı, Qafqaz İslam Ordusunun Cümhuriyyətin müvəqqəti paytaxtı Gəncədən Bakıya müzəffər yürüşü daşnak-bolşevik qüvvələrinin Bakını və Şimali Azərbaycanın digər Xəzəryanı bölgələrini tam işğal etmək planlarını alt-üst etdi.

31 iyul 1918-ci ildə Bakı Sovetini daxilindəki siyasi mübarizənin kəskinləşməsi şəraitində Şaumyanın başçılıq etdiyi qruplaşma hakimiyyətdən çəkilməyə məcbur oldu. Şaumyanın məğlubiyyətdən sonra ermənilər Bakını öz nəzarətləri altında saxlamağa dair ümidlərin dünya müharibəsi gedişində Qafqaza müdaxilə etməyə çalışan ingilislərə bağlandılar. Bakıda ingilislərin hərbi dəstəyinə arxalanan "Sentrokaspi Diktaturası" hökuməti yaradıldı. Bu hökumət daşnak, eser və mənshevik partiyaların koalisiyası olaraq formalaşdı. Lakin "Sentrokaspi Diktaturası"nın Bakını nəzarət altında saxlamaq cəhdləri uğursuz oldu. 1918-ci il sentyabrın 15-də azərbaycanlı-osmanlı qonşuları Bakını azad etdilər. Sentyabrın 17-də Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin hökuməti ölkənin əsl paytaxtı - Bakıya köçdü.

Şaumyana və onun rəhbərlik etdiyi "komissarlara" gəlincə isə qeyd etmək lazımdır ki, uzun onilliklər ərzində Bakı Soveti sədrinin, "25 silahdaşı ilə birlikdə", həbs olduğu və 20 sentyabr 1918-ci ildə Krasnovodsk yaxınlığında, Pərevəl və Ağcaqum stansiyaları arasında ingilislər və eser Zakaspi hökuməti tərəfindən güllələndiyi hesab olunurdu. 1920-ci ildə Azərbaycanda sovet hakimiyyəti bərqərar edildikdən sonra komissarların cəsədləri Bakının mərkəzi şəhərlərində basdırıldı. Lakin 2009-cu ilin yanvarında Bakıda "26 Bakı komissarları"nın şərafinə ucaldılmış abidə altında aparılmış qazınları nəticəsində ehtilam olunan 26 cəsədin yerinə 23 cəsədin qalığı aşkar olundu. Bununla da "komissarların tarixi" ilə bağlı bütün sirləri açmaq məqsədində geniş elmi araşdırmaların aparılması zərurəti meydana çıxdı. Lakin həmin araşdırmaların son nəticəsindən asılı olmayaraq, Bakı Sovetinin və onun başçısı Stepan Şaumyanın tarixdə hərbi cinayətkar kimi qalması heç bir şübhə doğurmur.

Natiq MƏMMƏDZADƏ, AMEA A.A.Bakıxanov adına Tarix İnstitutunun şöbə müdiri, tarix üzrə fəlsəfə doktoru

1918-1920-ci illər Azərbaycan tarixinin ən şərəfli və eyni zamanda, ən ağır, dramatik dövrlərdən biridir. Bir tərəfdən, 1918-ci il mayın 28-də Azərbaycan xalqı istiqlalə qovuşmuş, milli dövlətçiliyini bərpa etmiş, respublika formasında demokratik dövləti yarada bilmişdir. Digər tərəfdən, bu dövrdə Azərbaycan xalqı erməni millətçiləri tərəfindən törədilən soyqırımına məruz qalmışdır.

XX əsr Azərbaycan tarixinin ən faciəvi səhifəsi Bakı Soveti və onun başçısı Stepan Şaumyanın adı ilə bağlıdır. Rusiya imperiyasının dağılması nəticəsində baş vermış mühüm siyasi proseslərin hökmü ilə o, Azərbaycanın qədim şəhəri Bakıda və onun ətrafındakı rayonlarda bərqərar olunmuş siyasi rejimin başında durdu. Bolşevik hərəkatının bayrağı altında çıxış edən Şaumyan əslində, Türkiyə və Azərbaycanın xeyli hissəsində erməni dövlətinin yaradılmasını özünün strateji məqsədi elan etmiş erməni millətçiliyinin maraqlarını ifadə edirdi. Bakını və ətraf rayonları zəbt edən Şaumyanın başçılıq etdiyi siyasi qüvvə öz məqsədinə yalnız azərbaycanlı əhalinin məhv edilməsi vasitəsilə nail ola bilərdi. Bununla da azərbaycanlılar öz torpağında dövlət terrorizmi siyasətinin qurbanlarına çevrilirdilər. Şaumyanın və onun başçılıq etdiyi Bakı Sovetinin apardığı siyasətin nəticəsi on minlərlə azərbaycanlının soyqırımı oldu. Bu günəşsiz insanların həyatları "böyük Ermənistan" ideologiyasının reallaşdırılması naminə qurban verildi.

Uzun illər ərzində Şaumyanı sosialist inqilabı idealları uğrunda fədakar mübarizə kimi təqdim edən sovet tarixşünaslığı gələcəkdə bu yalanı ifşa olunmaqdan şübhəlanıya bilirdi. Tarixi həqiqət, alimlərə açılan yeni faktlar "qəhrəman komissarlar", o cümlədən Şaumyan haqqında mifi tam inkar edir. Çünki Şaumyan əslində, "zəhmətkeş xalqın azad edilməsi uğrunda" mübariz deyil, konkret insanlar qrupunun - azərbaycanlıların - etnik prinsipe görə məhv edilməsi planını həyata keçirən bir şəxs olmuşdur.

Stepan Şaumyan 1 (13) oktyabr 1878-ci ildə Tiflisdə təcir Georgi Şaumovun ailəsində doğulmuşdur. Tiflis realni məktəbində oxuduğu zaman o, erməni gənclərinin yaratdığı müxtəlif dərəcələrdə fəal iştirak edirdi. Yuxarı siniflərdə oxuduğu zaman o, sovyadinin "ov" sonluğunu erməni-sayağı "-yan" a dəyişirdi. Realni məktəbi bitirdikdən sonra - 1899-cu ildə Şaumyan Azərbaycanın Calaloğlu kəndində (sonralar bu kənd Stepanavan adlandırılaraq əzəli Azərbaycan torpaqlarında yaradılmış erməni dövlətinin bir şəhərinə çevrildi) marksist dərəcəyi təşkil etdi. Qarşıdakı illərdə o,

Rusiya Sosial-Demokrat Fəhlə Partiyasının (RSDFP) bolşevik qanadına qoşuldu. Birinci rus inqilabı dövründə (1905-1907-ci illər) Şaumyan Şimali Azərbaycanın ən iri şəhəri Gəncəyə gətirilmiş və ümumrusiya inqilab hərəkatının mərkəzlərindən biri olan Bakıya gəldi. 1908-ci ilin iyuluna ad Tiflis quberniyası jandarmeriyaya idarəsinin məlumatına gö-

şeviklərin hakimiyyəti altına düşdüylə halda, Cənubi Qafqazın qərb hissəsində regional hakimiyyəti orqanlarının formalaşdırılması prosesinə başlandı.

1917-ci ilin dekabrında Sovet Rusiyasının (RSFSR) Xalq Komissarları Soveti (XKS) Şaumyanı Qafqaz işləri üzrə fəvqəladə komissar vəzifəsinə təyin etdi. Lakin bu vəzifənin imkanlarınd Şaumyan "sosialist inqilabının və fəhlə beynəlmillətçiliyinin təntənəsi" işindən daha çox erməni ekspansionizminə xas olan iddiaların reallaşdırılması naminə istifadə etməyə çalışdı. Bu özünü daha çox 11 yanvar 1918-ci ildə bolşevik Rusiyanı hökumətinin osmanlı əraziləri haqqında dekret çıxarmasından sonra bürüzə verdi.

Stepan Şaumyan 1918-ci ilin yazında Azərbaycan xalqına qarşı soyqırımının baş təşkilatçısı olub

Dekrete əsasən, bolşevik Rusiyanı Birinci Dünya müharibəsi zamanı "Rusiya tərəfindən işğal edilmiş Türkiyə Ermənistanı ermənilərinin tam müstəqilliyə qədər azad özünüitəyinetmə hüquqlarına" dəstək verdi. Həmçinin RSFSR XKS-i "erməni xalqının deputatları Soveti şəklində Türkiyə Ermənistanının Müvəqqəti xalq idarəçiliyinin yaradılması"na və "erməni xalqının referendumu"nun keçirilməsinə tərəfdar çıxdı. Bu məsələlərin həllinə "istənilən yardım" göstərmək, o cümlədən rus qonşularının "Türkiyə Ermənistanından" çıxarılması ilə bağlı müvafiq komissiyayı yaratmaq vəzifəsi məhz Şaumyana tapşırıldı.

1918-ci ilin martında Şaumyanın başçılıq etdiyi bolşevik-daşnak alyansı olan Bakı Soveti "əks-inqilabı ünsürlərlə mübarizə" şüarı altında azərbaycanlı millətdemokratik qüvvələrini (onların içində ən nüfuzlusu Məmməd Əmin Rəsulzadənin sədrlik etdiyi "Müsavat" partiyası idi) sosial bazasını darmadağın etmək məqsədilə türk-müsəlman əhalinin məhv edilməsi əmmiyyətinə başladı. Bir qədər sonra Sovet Rusiyasının hökumətinə hesabət verən Şaumyan etiraf edirdi: **"Biz bəhanədən istifadə edib... bütün cəbhə boyunca hücumə keçdik... Bizdə artıq 6 min nəfərə yaxın silahlı qüvvələr var idi. "Daşnaksütyun"un da 3-4 minlik hissələri var idi ki, onlar da bizim sərəncamımızda idi. Sonuncuların hadisə-**

Şaumyan öz məmnunluğunu gizlətməyərək sonralar yazırdı: **"Şəhərimizin milli tərkibi bizi qorxudurdu. Biz ehtiyat edirdik ki, mübarizə xoşagəlməz istiqamətdə inkişaf etməyə başlayacaq. Biz həтта erməni daşnak alayının köməyindən istifadə etməyə məcbur olduq. Biz onların köməyindən imtina edə bilməzdik. Erməni Milli Şurası müstəqil şəkildə həbslər aparır, axtarışlara yol verir, müsadirə edir və sair işlərə məşğul olurdu... Ancaq qələbə o dərəcədə böyükdür ki, o, gərçəkliyi az qəmləndirir".**

Cəmi üç gün ərzində Bakıda, müxtəlif məlumatlara görə, Şamaxı, Quba və digər qəzalarda da davam etdirildi. Bunun üçün guya beynəlmillətçi-kommunist Şaumyan Tatevos Əmirov, Stepan Lalayev, Hamazasp Srvantsyan, Andronik Ozanyan və digər erməni qatilləri ilə əlbir olmuşdur. 8 oktyabr 1918-ci il tarixli nömrəsində "Azərbaycan" qəzeti mart-aprel hadisələri ilə bağlı yazırdı: **"Uşaqların oğurlanması ilə məşğul olan quldur dəstənin başçısı Tatevos Əmirov sosialist (kommunist) ordusunun başında duraraq 16 000 aciz müsəlman faşırı Bakıda qırıqdan və alçaq Stopya Lalayev daşnak (eləcə də sosia-**

yan etiraz etdi. O, birbaşa Şaumyana müraciət edərək dedi: "Əmirovu siz təyin etdiniz...". Stepan Lalayev, Mixail Arzumov, Atarbekov və digərlərin başçılıq etdiyi, ümumi sayı 20 min nəfərdən ibarət silahlı erməni hərbi birləşmələri Şamaxı, Göyçay, Ərəş qəzalarından keçərək 7 min insanı məhv etdi (onlardan 1653-ü qadın, 965-i uşaq idi).

Lalayevin cinayətləri Şamaxı qırğını ilə bağlı Bakı Sovetinin bolşevik Kojemyakonin rəhbərliyi altında yaratdığı təhqiqat komissiyasını dəhşətə gətirdi və bu qatıl həbs edildi. Lakin Şaumyanın göstərişindən sonra o, həbsdən azad olundu. Bir neçə gündən sonra isə təhqiqat komissiyası ləğv edildi.

Stepan Lalayevin cinayətlərini araşdıran Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti hökuməti tərəfindən yaradılan Fövqəladə Təhqiqat Komissiyasının topladığı materiallar sübut edir ki, Lalayev 1918-ci ilin martında Bakı və Şamaxı şəhərlərində erməni əsgərlərindən azərbaycanlılara qarşı törətdiyi qırğına rəhbərlik edənlərdən biri olmuşdur.

Quba qəzasındakı qırğınlarla bağlı Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti hökuməti tərəfindən yaradılan istintaq komissiyasının sədri A.F.Novatskinin məruzəsindən məlum olur ki, Şaumyanın göstərişi ilə Qubaya Qırmızı Ordunun qərargah rəisi erməni Hamazasp başçılıq etdiyi və yalnız "Daşnaksütyun" partiyasının üzvləri-

rəfindən ilk dəfə olaraq Moskvaya göndərilən heyət "Van və civarının Ermənistanə tərkii təklifi" ilə övdət eylemişdir (səh. 207). Bu heyət məlum olduğu üzrə 1920-ci sənədə Azərbaycan istilasından sonra getmişdi.

Yusif Kamal Bəy təhti-rəyasətində gedən 2-ci heyətlə əqd olunan Moskva müahidəsi ermənilərin protestosuna məucib olmuşdu. Sızlayan erməni komitələrinə təsəlli verən Moskva qəzetlərinin nəşriyati dəxi calıbi-diqqəti "Pravda" erməni "yoldaşlara" mətanət və təhəmmül tövsiyyə ediyordu. Diyorduk ki, müahidə dəxi Brest Litovsk müahidəsi kibi müvəqqətidir, tənəvvüs üçün yapılmış bir şeydir.

"Pravda" qəzetəsinin bu sözləri "mütəəssir" erməniləri təşkin üçün söylənmiş boş bir təsəlli deyə tələqqi edilməsin. Şimdiki Sovet İttihadını təşkil edən bütün cümhuriyyətlər Rusiya sovetlərinin əvvəlcə birer müahidəsi vardı? Nə oldu? Qars müahidəsi nərədedir?

İlk fürsətdə Qars müahidəsini keenləmьekun hökmünə gətirən bolşevik siyasəti əski rus siyasətinə doğru getmişdir. Nəsil ki, bugünkü hadisətd belə bunu göstərməkdədir.

Sovetlərin erməni məsələsindəki istiqaməti dəxi Rusiyanın əskidən bəri məruf olan siyasətidir.

Azəri (M.Ə.Rəsulzadə) "Yeni Qafqasıya", 15 mayıs 1924, №16

Keenləmьekun - heç olmamış kimi

Azəri (Bax: M.Ə.Rəsulzadə. "Yeni Qafqasıya" yazıları (1923-1927) Türk Tarix Qurumu. Ankara, 2017, səh.95-98)

P.S. Məqalənin redaksiyaya professor Şirməmməd Hüseynov təqdim edib.

Təkrar

Tender komissiyası

Tender komissiyası

Tender komissivas

Tender komissiyası

Təkrar

Tender komissiyası

Təkrar

Tendenzen hinsichtlich

Tender komissiyasi

NƏRMİDƏ XANIMIN
vəfatından kədərəndiklərini bildirir və dərin hüznə bassaqılığı verir.